БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой
ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№110 (7110) | 1955 оной майн 11, среда | Сэн 20 мүнгэн

Кукурузые агротехническэ эрхим болзорто тария

Ороохо тараае ехээр нэмээдэг, кукурузын эшэ набшаһанууд тон һайн шанартай силос болодог гэжэ кукурузын удхашанарые партиин ЦК-гэй январска Пленум тодорхойлһон байа. Кукуруза шэнги тиимэ ехэ ургаа үгэдэг ондоо ургамал үгы гэжэ үдөө ажахын үйлэдбэриин дүй дүршэл харуулна.

Хабарай полевой хүдэлмэри мүнөө үлэг дундаа ябуулагдажа байна. Манай республикын колхознигууд болон механизаторнууд партиин ЦК-эй январска Пленумэй даалгабаринэ болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн бүгэдэарадай тэмсэлдэ оролсон, эдэ үдэрнүүдтэ полинууд дээрээ бүри эршэмтэйгээр ажаллана. Энэ жэлэй хабарай тарилгые ахитэй һайнаар үнгэргэхэ гээшэ ороохо таряа ехээр ургуулха хэрэгтэ шиидхэхы удхашанартай байна. Тээл иимэһээ түрүү колхозууд механизаторнуудтай хамта эртын ороото культурануудые богонихон болор соо тарижа дүүргээд, оройн таилга хэхэ газар бэлэдхэжэ байна.

Энэ жэлдэ республикын колхозууд болон совхозууд түрүүшынхеэ ехэ талмай дээрэ кукуруза тарихань. Агротехническэ эрхим болзорто, богүн үсөөхэн хоног соо энэ культурые тариха гээшэ баян ургаса абаха шухала нүхэсэлнүүдэй нэгэн мүн. Кукурузын тарилгые удааруулжа, унтагайруулжа болохогүй. Богонихон ғ соо энэ культурые тарижа дүүргэхын тулада тон һайнаар бэлэдхэхэ шухала.

Кукурузые заатагүй квадратно-гнездовой аргаар тариха хэрэгтэй. Мэгтал энэ аргаар тарилга хээ а, кукурузын тарилгада ряд хоорондын элдүүрилгэ хэрээһэлүүлэн хэжэ шадаха, тиигэжэ баян ургаса абаха байнабди. Гэбэшье, олон колхозууд болон МТС-үүд сеялкэ дутуу, аад, гараар һуулгадаг зэмсэгүүдые үшөө хүсэд хээдүй байһаар. Хоин, Гашейн болон бусад зарим МТС-үүдэй колхозуудта иимэ ушар гарадэнэ.

Энэ жэлдэ кукурузые квадратно-гнездовой аргаар тариха тусгаар заводской сеялкэнүүд дутуу. Тиимэһээ таряанай сеялкэнүүдтэ тусхай түхеэрэлгэнүүдые тааруулжа хээд, тарилхэхэ, мүн нилээд горьтой талмай кукурузые гараар тариха юм. Тиимэһээ колхозууд болон МТС-үүд ды сеялкэнүүдээ, зэр зэмсэгүүдээ тыень бэлэдхэхэ, заводской сеялкэнүүдые, тэрэшэлэн түхеэрэлгэнүүдэй таряанай сеялкэнүүдые элһэн рэ ябуулжа үзэхэ, гараар кукуруза таридаг зэмсэгүүдые түргэнөөр ээ дүүргэхэ уялгатай.

Кукурузые квадратно-гнездовой аргаар тарихадаа зүб квадрадуудые ы һаа гаргаха хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ олонхи колхозуудта элдэб шалтагаанһаа боложо, зүб квадрат болоогүй һэн. Тиимэһээ ряд хоорондын элдүүрилгэ һайнаар хэхэ аргагүй байгаа. Энэ алдууе дабтажа болохогүй. Колхозууд болон МТС-үүд мүнөө бүхы юумэеэ бэлэдхэхэ, агрегадуудые дүршэлтэй хүнүүдээр бүридүүлхэ ёһотой.

Мүнөө үдэр бүри сагай уларил дулаан боложо, газарай хүрьһэн бүри гүнзэгыгөөр гэдэжэ байна. Иволтын, Бичурын аймагуудай зарим колхозууд игаабари газарта кукуруза тарижа эхилээ. Эндэхи колхозууд түрүүшын арбаад гектарнуудые квадратно-гнездовой аргаар тариба. Мүнөө зорилго юуб гэхэдэ, колхозууд, МТС-үүд болон совхозууд кукуруза тарилгада бэлэдхэлэй дутагдалнуудые дары усадхаха, наруули газарай хүрьһэнэй дулаасахын зэргээр кукуруза тарижа эхилхэ уялгатай. Гэбэшье, олон аймагуудай колхозууд болон МТС-үүд энэ харюусалгатай хүдэлмэридэ үшөөл муугаар бэлэдхээ. Хориин, Закаменай, Ториин, Мухаршэбэрэй аймагуудай зарим колхозууд болон МТС-үүд тарилга хэжэ эхилхээр боложо байхада ехэ олон дутагдалнуудтай байна. Энэ культура тариха поли дээрэ һая болотор үтэгжүүлгэ зөөгдөөгүй, техникэ зэр зэмсэгээ бэлэн болгоодүй байһаар.

Тусгаар сеялкэнүүдэй дутуу дээрэһээ колхозууд болон совхозууд энэ жэлдэ квадратно-гнездовой аргаар ехэ талмай дээрэ кукуруза гараар тариха байна. Энээниие хараадаа абажа, Воронежско хүдөө ажахын институдай студентнэр кукуруза тарилгадань колхозуудта туһалха гэжэ үүсхэл гаргаа. Энэ үүсхэлые манай республикын дээдэ ба дунда һургуулинуудай студентнэр, дунда ба долоон жэлэй һургуулинуудай ахалагша классуудай һуратшанар халуунаар дэмжэнэ. Бурят-Монголой зооветеринарна, педагогическа институдуудай студентнэр шефтээ абаһан колхозуудайнгаа 100—150 гектарта кукуруза гараар тарижа үгэхэ гэжэ шиидээ. Мүн хүдөө ажахын техникум 120 гектарта кукуруза тариха юм. Эдэнэр мүнөө ойрын үдэрнүүдтэ колхозуудта гарахаар бэлэдхэжэ байна. Республикын дээдэ, дунда һургуулинуудай студентнэр, дунда ба долоон жэлэй һургуулинуудай ахалагша классуудай һурагшад энэ үүсхэлые дэмжэжэ, колхозуудта бодото туһаламжа үзүүлхэ ёһотой.

Кукуруза үсөөхэн үдэр һайнаар тарижа, баян ургасын үндэһэ һуури табиха гээшэ шухалын шухала зорилго мүн.

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Дээдэ тушаалта господин БУЛГАНИНДА

Москва

Немецкэ эзэмдэлгэһээ Норвегиин сүлөөлэгдэһөөр арбан жэлэй ойтой дашарамдуулан намда амаршалга хүргэһэнэй ба һайниие хүсэһэнэйтнай төө Дээдэ тушаалта Танда баясхалан хүргэнэб.

Ороной хойто талын районуудые сүлөөлэлгэдэ Советскэ Армиин хүлһан нэмэри тухай, агууехэ ород нацатай суг тэмсэһэн тухайгаа норвежскэ арад баяр баясхалангай мэдэрэлтэйгээр һанажа ябадаг.

Эйнар ГЕРХАРДСЕН, Норвегиин Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ.

Илалтын һайндэртэ зорюулагдаһан вечер

Үнэнэй Бурят-Монголой Ленинэй нэрэмжэтэ оперо ба баледэй театрта Илалтын үдэртэ зорюулагдаһан заншуулай вечер үнгэргэгдэбэ. Ветеран дээрэ сэрэгэй комиссар, полковник Будажабай элидхэл хээ. Нүхэр Будажабай өөрынгөө элидхэл соо Советскэ Арми ба Далайн-Сэрэгэй Флодой түүхэ, тэрэнэй гайхамшагта үүд тухай хэлэхэ зуураа, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ манай сэрэгшэдэй баатаршалга тухай тэмдэглээ.

Элидхэлэй һүүлээр Советскэ Союзай Герой Кононенко, КПСС-эй горкомой секретарь Магунов, ВЛКСМ-эй горкомой секретарь Басаев, городой предприятинуудай түрүүшүүл Болотин, Плюснин ба бусад үгэ хэлээ.

Колхозуудай түрүүлэгшэнэр болохо хүнүүдэй курса

Партиин уряада харюусан колхозой түрүүлэгшэнэр боложо, хүдөө гахи хүнүүдэй һуралсаха 3 долоон хоногой курса областной партийна һургуулиин дэргэдэ нээгдэжэ, занятиие эхилбэ.

Ороной хүдөө ажахые саашадань хүгжөөлгөөр парти, правительствын абаһан хэмжээ-ябуулганууд тухай лекциие КПСС-эй Обкомой секретарь нүхэр В. И. Дубровский, хүдөө ажахын артелиин Устав тухай — зооветеринарна институдай колхозно үйлэдбэриие эмхидхэлгын кафедрые даагша доцент В. В. Плишкин уншаба. Колхозно үйлэдбэриин бусад асуудалнуудаар БМАССР-эй Хүдөө ажахын министерствын мэргэжэлтэд болон зооветеринарна институдай багшанар лекцинүүдые уншаха байна.

Курсын һүүлээр эдэнэр хүгжэнги ажахытай колхозуудта ошожо, ажал хүдэлмэриинь дүршэлтэй танилсаха юм.

Илалтын Үдэртэ зорюулагдажа СССР-эй Ехэ театр соо баярай заседани болобо

Манай Эхэ ороной столица — Москва һайндэрэйхеэр гоёогдонхой байба. Хабарай һэбшээ һалхин улаан тугуудые далбуулан намилзуулна... Гүлгэлэн һалбаржа байгаа модоной хоншуу һайхан хангал үнэр бульварнууд ба скверүүд тээһээ анхилна. Олон байшангууд дээгүүр:

— Эб найрамдалай хэрэгые, Эхэ оронойнгоо аюулгүй байдалые сахин жагсагша, илалтануудай алдар солоор шэмэглэгдэгшэ шэн габьяата Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүд мандаха ба бэхижэхэнь болтогой! гэжэ бэшээтэй транспарантнууд, уряанууд аржын харагдана.

Мүнөөдэр, майн 9 — фашизмые илаһан агууехэ Илалтын Үдэр мүн. Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр ябажа социалистическэ Эхэ оронойнгоо сүлөөе, бэеэ даанхай байдалые аршалан хамгаалһан, Европын арадуудые фашистска дарлалтаһаа сүлөөлһэн советскэ арад энэ ехэ тэмсэлэй үедэ гайхамшаг алдар габьягаар өөрыгөө суурхуулаа. Антигитлеровскэ коалици байгуулан нэгэдэһэн арадууд дэлхэйн бүхы соёл болбосоролые фашистска зэрлиг һүйдхэлшэдһөө хамгаалан абархын түлөө тэмсэһэн ниитын хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруулһан байха юм.

Советскэ хүнүүд алдарта илалтын арбан жэлэй ойе тэмдэглэхэ зуураа, манай арадай ба бүхы хүн түрэлтэнэй эрхэ сүлөөгэй, зол жаргалай түлөө тэмсэжэ өөрынгөө тон үнэтэй юумые — ами наһаяа байлдаанай үедэ үгэһэн хүнүүдэй нангин дурасхаалые хүндэлэн ёһолно.

Илалтын һайндэртэ зорюулагдажа Советскэ Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой түлөөлэгшэдтэй хамта советскэ, партийна ба олониитын организацинуудай хэһэн баярай заседани Москвада, майн 8-най үдэр, арадниитын һайндэрэй урда тээхэнэ болоо.

ССР Союзай Ехэ театрын үбэр таладань арбан зургаан союзна республикын тугууд хиидхэгдэнхэй, Маркс, Энгельс, Ленин, Сталинай портредүүд дэлгэгдэнхэй байна. «1945—1955» гэһэн гайхамшаг тоонууд электрическэ лампочкануудай гэрэлдэ эли тодоор ялабхин харагдана. «Илагша арад — советскэ арадта алдар соло!» гэһэн үгэнүүд үргэн улаан бүд дээрэ бэшэгдэнхэй.

Заседаниин эхилхэһээ бүри урид Ехэ театрын зал соо Советскэ Союзай офицернүүд, генералнууд, адмиралнууд, маршалнууд, үйлэдбэриин ба хүдөө ажахын новаторнууд, наукын болон культурын ажал-ябуулагшад, партийна, советскэ, профсоюзна, комсомольско хүдэлмэрилэгшэд суглараад байгаа. Тэдэнэй дунда — Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үеын союзнигуудтай Эльба мүрэнэй дэргэдэ уулзаһан Советскэ Армиин сэрэгшэд бии.

Москвада хариин оронуудһаа байдаг посольствонуудай ба түлөөлэлгэтэ зургаануудай толгойлогшонор, сэрэгэй атташенэр, гадаадын корреспондентнүүд ложонуудта һууба. Индийскэ парламентын делегациин гэшүүд, эсэргүүсэлгын хүдэлөөндэ хабаадагшад — Франциин Национальна Суглаанай бүлэг депутадуул ба сенаторнууд байлсаа.

Театрын сценэнь гоё һайханаар шэмэглэгдэнхэй. Сценын гүн дундань олон тоото сэсэгүүд табяатай, тугуудай дунда В. И. Ленинэй, И. В. Сталинай портрет табигданхай байна. Бүхы түрэлэй сэрэгэйхид — ябган сэрэгшэд, артиллеристнүүд, лётчигууд, морягууд хүндэлэлэй сахюулда жагсаба.

Үдэшын 6 час. Нүхэд Н. А. Булганин, К. Е. Ворошилов, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, В. М. Молотов, М. З. Сабуров, Н. С. Хрущев, П. К. Пономаренко, КПСС-эй ЦК-гэй секретарьнууд П. Н. Поспелов, М. А. Суслов нэрьемэ альга ташалгаар угтагдан ерэжэ, Президиумдэ һууба. Тэрэшэлэн Советскэ Союзай маршалнууд, адмиралнууд, генералнууд, Советскэ Союзай Геройнууд, партийна, советскэ, профсоюзна ба комсомольско организацинуудай түлөөлэгшэд Президиумдэ һууринуудаа эзэлбэ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин тобшоор үгэ хэлэжэ, баярай заседаниие нээгээ.

Нүхэр Н. А. БУЛГАНИНАЙ хэлэһэн үгэ

Нүхэдүүд!

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай дүүрэһээр арбан жэл үнгэрөө. Арбан жэлэй урда тээ манай Эхэ орон өөрынгөө союзнигуудтай хамта — американска, английска, французска, польско ба чехословацка сэрэгүүдтэй, Югославиин сэрэгүүдтэй хамта, хожомоо мантай нэгэдэһэн румынска ба болгарска арминуудай частьнуудтай хамта ябажа, түүхэдэхи эгээн хүндэ хүшэр дайе, фашистска Германида эсэргүү дайе илалта түгэсөөр дүүргээ һэмди.

Манай алдар габьяата сэрэгүүд Эхэ оронойнгоо түүхэдэ мүнхэ хуудаһануудые нээһэн агууехэ илалта туйлаа. Фронт дээрэ ба тыл дотороо советскэ хүнүүдэй гаргаһан гайхамшаг баатаршалгануудынь манай арадые, эрэлхэг ябадалыень, хатуу зоригыень, ажалда, эрхэ сүлөөдэ ба бэеэ даанхай байдалда дурлалгыень хэтын хэтэдэ алдаршуулаа. **(Альга ташалга).**

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайн советскэ арадта, тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ хүшэр шалгалта болоһон байна. Манай арадай баатаршалгын, Коммунистическэ партиин сэсэн мэргэн хүтэлбэриин ашаар бидэ тэрэ шалгалтые дабажа гараабди. Эхэ оронойнгоо сүлөөтэй ба бэеэ даанхай байхын түлөө тэмсэлдэ ами наһаяа үгэһэн сэрэгшэд тухай, бүхы советскэ хүнүүд тухай арюун һайхан дурасхаалые зүрхэ сэдьхэлдээ ходо һанажа ябахабди. Хүл дээрээ бодожо, дурасхаалыень хүндэлхые гуйнаб. **(Бултадаа бодобо).**

Агууехэ илалтада зорюулагдажа Советскэ Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой түлөөлэгшэдтэй хамта партийна, советскэ ба олониитын организацинуудай хэһэн баярай заседаниие нээгдэһэндэ соносхоноб.

(Оркестр Советскэ Союзай Гимные гүйсэдхэбэ).

Гитлеровскэ Германида эсэргүү Советскэ Союзай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай илалта туйлажа дүүрэһээр арбан жэлэй ой гэһэн элидхэл хэхыень Советскэ Союзай Маршал нүхэр И. С. Коневто үгэ үгтэбэ.

Советскэ Союзай Маршал И. С. КОНЕВОЙ хэһэн элидхэл

I.

Нүхэдүүд!

Фашистска Германиие илаһан агууехэ Илалтын арбан жэлэй ойе советскэ арад, манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүд үглөөдэр, майн 9-дэ һайндэрлэхэнь.

Арбан жэлэй урда тээ Советскэ гүрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд антигитлеровскэ коалициин — Франциин, Англиин ба Америкын Холбоото Штадуудай сэрэгүүдтэй дайшалхы холбоо байгуулан, фашистска булимтарагшадые бута сохижо, бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалта туйлаһан юм.

Энэ илалтамнай бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэндэ угаа ехэ удхашанартай. Юуб гэхэдэ, Европын арадууд фашистска богоолшолгоһоо абарагдажа, бэеэ даанхай байдалаа хамгаалһан байна.

Фашистска Германиие илаһан илалта Советскэ Союзай арадуудта иимэ аша туһатай байгаа гэбэл, манай Эхэ орон фашистска добтолгын аюулһаа хахасажа, Октябрьска социалистическэ революциин агууехэ туйлалтанууд абарагдаһан, капиталистическэһээ социалистическэ системын булюу һайниинь бүхы дэлхэйдэ дахинаа тодоруулагдан харуулагдаһан байха юм.

Энэ илалтые сэрэгэй талаарнь абабал, манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй үлүү һайниие, фашистска армида орходоо манай сэрэгшэдэй, зэбсэгүүдэй, манай стратегиин ба тактикын үлүү һайниие эли тодоор харуулаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үедэ Советскэ Армимнай өөрынгөө дайшалхы тугуудые мүнхэ алдар солоор шэмэглээ.

Фашизмые илаһанай ашаар, арадуудай эрхэ сүлөөгэй ба эб найрамдалай агууехэ туг мүнөө Европын ба Азиин угаа ехэ газар дайдада дэлгэрэн мандаа.

Арадуудай эрхэ сүлөөгэй ба зол жаргалай түлөө ами наһаяа үгэһэн геройнуудай арюун һайхан дурасхаалые энэ түүхэтэ үдэр хүндэлэн тэмдэглэнэбди, фашизмые илаһанһаа хойшо үнгэрһэн арбан жэлэй ойтой дашарамдуулан, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда хабаадаһан бүхы хүнүүдтэ, фашизмые үгы хэхын түлөө жагсаһан бүхы тэмсэлшэдтэ амаршалга ба баяр хүргэнэбди.

II.

Событинуудай ямараар хүгжэһые Таанарта тобшоор дурдан һануулхыемни зүбшөөрыт, нүхэдүүд.

Америкын Холбоото Штадуудай, Англиин ба Франциин засаг баригша бүлэгүүдэй баримталдаг политикань — эзэрхэг түримхэй ябадалые номгоодхохо нэрэтэй политикань, аюулгүй байдал хамтаараа сахиха ябадалһаа арсаһан политикань, СССР-ые таһалан гансаардуулха гэһэн политикань гитлеровскэ түримхэйнэрые зоригжуулдаг ба дэмжэдэг, тэдэ түримхэйнэрые зоргондонь орхидог ба Советскэ гүрэндэ эсэргүү хорото муухай ябуулгынь хүтэлбэри болодог байгаа. Империалистическэ гүрэнүүдэй мюнхенскэ үгэсэлгэ хадаа Австриие өөрынгөө мэдэлдэ оруулха, Чехословакиие, Польшые эзэмдэхэ ба Англида, Францида эсэргүү дай эхилхэ ябадалдань гитлеровскэ Германида туһалһан юм.

Фашистска Германиин толгойлһон империалистическэ эзэрхэг түримхэй блок тиигэжэ дэлхэйн хоёрдохи дайе үүдхэһэн байгаа.

Үнгэрһэн сагай эдэ событинуудые түүхэдэ хамаатай баримтануудта тоолон дурдахаһаа гадна, мүнөө сагта ба ерээдүйдэ шухала тобшолол хэхын тулада, уласхоорондын мүнөөнэй оршон байдалда зохихо тобшолол хэхын тулада дурданабди. Теэд, тэдэ баримтануудые капиталистическэ оронуудай зарим политигууд мартаһан байна.

Европын арадуудые богоолшолон, европейскэ оронуудай экономикые дайнай зорилгодо ашаглан, гитлеровскэ Германи 1941 ондо манай Эхэ орон худар харата муухайгаар добтолжо, Советскэ Союзда эсэргүү шэглүүлэн угаа ехэ хүсэ — 170 дивизи, олон мянгаад танк ба самолёдуудые табиһан юм.

Манай орондо добтолхо үедөө фашистска Германи хүсэд элсүүлэгдэһэн армитай, тэрэнь хоёр жэл соо дай хэжэ дүй дүршэлтэй болоһон байгаа.

Манай Эхэ орондо тиимэ ехэ аюулай тохёолдоһон үдэрнүүдтэ Коммунистическэ партиин уряагаар социалистическэ Эсэгэ ороноо хамгаалхын тула бүхы советскэ арад эмхидэн жагсаһан байна.

Арад зон нангин дай хэхээр эмхидэн жагсаа бэлэй.

Фашистска Германида эсэргүү Советскэ Союзай дайн—арад түмэнэй дайн, үнэн зүб, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайн байгаа.

Империалистнуудай үүдхэһэн дэлхэйн хоёрдохи дайн ехээр һүжэржэ, дэлхэйн гүрэнүүдые бултыень шахуу хабаадуулһан, олон миллион хүнтэй арминуудые элсүүлһэн, дайлалдагша оронуудай зөөри хэрэгсэлые гаргуулһан байха юм. Энэ дайн тыл фронт хоёрые илгаагүй болгоо бэлэй. Дайнһаа шалтагаалан арад зон хэмжээлэшэгүй ехэ гасалан, зоболон үзөө.

Энэ дайнай ушаруулһан гэмтэл, хохидолой гол түлэбынь Советскэ Союзда тудаһан байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайн манай арми ба флодто тааруугүй үедэ эхилээ һэн. Дайнай эхин үеэр дайсанда түригдэн, манай арми дайлалдаһаар сухариха баатай болоо бэлэй.

Советскэ Союзые гэнтэ, хүндөөр сохижо, Советскэ Армиие богонихон болзор соо һалгаахабди гэжэ, социалистическэ гүрэниие үгы хэхэбди гэжэ империалистнууд багсааһан байгаа. Теэд, дайсад ехээр эндүүршоо. Өөрынгөө хүсэнэй ба хэрэгсэлэй талаар манай армиһаа дайсанай нилээд булюу байбашье һаань, советскэ сэрэгүүд байлдаанда зоримгойгоор орожо, позици бүхэнэй түлөө, түрэл газарайнгаа һөөм бүхэнэй түлөө дайлалдаа һэн.

Хилэ шадарай районуудтахи байлдаанууд туйлай шангаар ба нэтэрүүгээр хэгдэдэг байгаа. Брестскэ бэхижэлгые баатар габьяатайгаар хамгаалһан ябадал, Днепр шадар, Смоленскын ба Ельниин оршондо, бусад олон газарнуудта болоһон байлдаанууд энээниие эли тодоор гэршэлэн харуулна. Дайсанай добтолгонь хаа хаанагүй советскэ сэрэгүүдэй шанга эсэргүүсэлгэтэй дайралдадаг, һөөргэдэһэн добтолготой ушардаг байба. Хүнэй ба техникын талаар дайсанай тала ехэ гээлтэ хоролтодо ородог байгаа.

Советскэ сэрэгүүдэй эсэргүүсэлгын баатар хүсые тиихэдэ манай дайсадшье мэдэрхэ баатай болоо һэн. Дайсанай танкова бүлэглэлнүүдэй добтолгодо эсэргүү шэглүүлжэ Советскэ Армиин хэһэн шанга сохилтонууд тухайда немецкэ генералнууд шаналан дурдадаг, гитлеровскэ сэрэгүүдэй ехэ гээлтэ хоролтодо ороһые шаналдаг байгаа.

Дайнай болоһон түрүүшын һарануудтахи байлдаануудай үедэ, московско байлдаанай үедэ дайсан ехээр булигдаад, сахилгаан мэтэ түргэн дай хэхэ гэһэн гитлеровскэ командованиин түсэбүүд таһалдаа бэлэй.

1941—1942 онуудта советскэ сэрэгүүдэй хэһэн амжалтата ябуулганууд дайнай ябасада хубилалта хангаһан юм. Тэдэнэй эгээн гайхамшагынь болоһон Сталинградска байлдаан дэлхэйн хоёрдохи дайнай саашанхи событинуудта ехээр нүлөөлһэн байна.

Курска дугада болоһон тулалдаануудһаа хойшо дайнай дүүрэхэ хүрэтэр Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүд байлдаанай үүсхэлые эзэлэнхэй байгаа.

Советскэ Арми дайнай үедэ гайхамшаг илалтануудые туйлаа. Тэдэнь советскэ арадые омогорхуулдаг. Москвагай ба Сталинградай оршондо, Курска шадар ба Днепрын дэргэдэ, Вислын ба Одерой оршондо болоһон байлдаанууд, 1944 оной шанга сохилтонууд, европейскэ столицануудые — Бухарестые, Варшавые, Будапештые, Белградые, Софиие, Веные сүлөөлхын түлөө тулалдаанууд, Берлиниие добтолһон ба абаһан, Прагые сүлөөлһэн ябуулганууд дайнай түүхэдэ гайхамшаг хуудаһанууд боложо ороо.

1945 ондо Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй амжалта түгэс ябуулгануудые хэһэнэй эсэстэ гитлеровскэ армиин эсэргүүсэлгэ бүримүһэн дарагдажа, фашистска Германи үгэ дуугүйгөөр капитуляци хэһэн байна.

Дайнай үедэ антигитлеровскэ коалици байгуулагдаа һэн. Гэхэ зуура, Европодохи хоёрдохи фронтын 1944 ондо нээгдэһэн ушарые хараада абабал, тус коалициин союзнигууд дайнай ябуулгада адли бэшээр хабаадаһан байха юм.

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

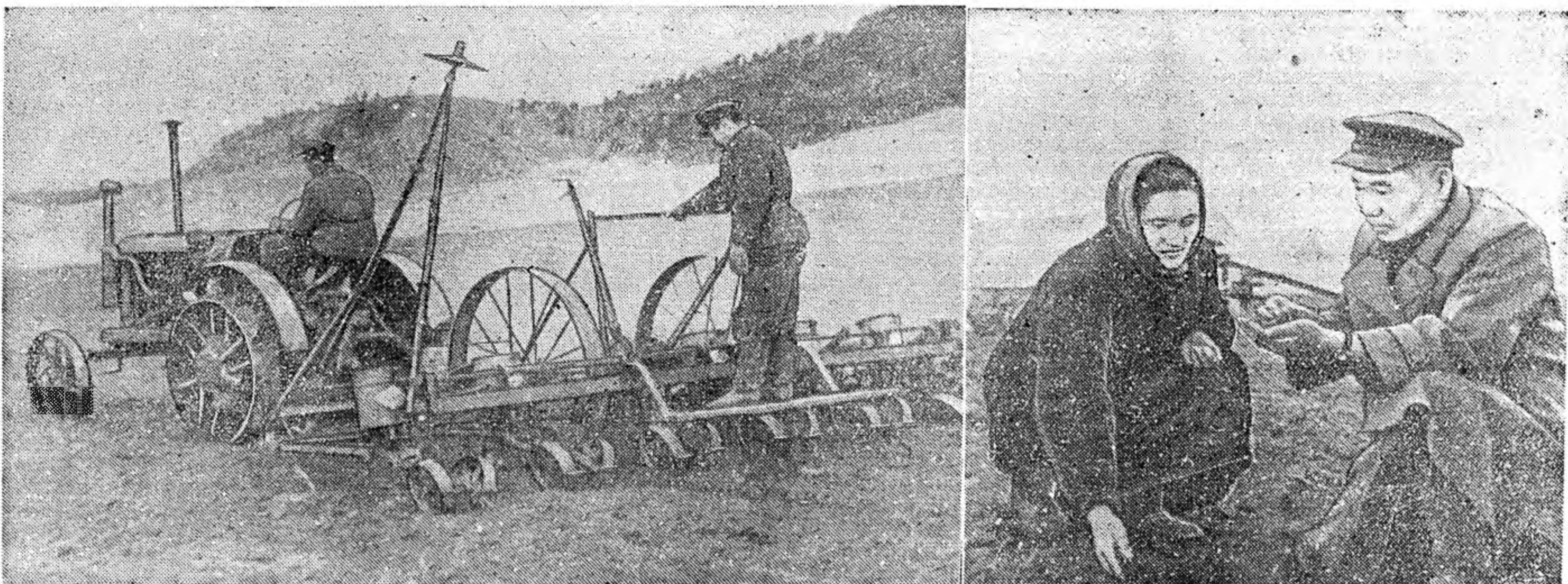

Иволгын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо кукуруза таригдажа эхилбэ. Түрүүшын хоёр үдэр соо 20 гектарта таригдаа.

Нэгэдэхи зураг дээрэ: (зүүн гарһаа) Иволгын МТС-эй тракторист Г. Трифоновэй, сеялкэшэн Ч. Галсановай хүтэлбэрилдэг тракторна сеялкын агрегадайхид Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо кукуруза тарижа ябана. Хоёрдохи зураг дээрэ: Иволгын МТС-эй агроном-овощевод Л. Г. Замарацкая, Молотовой нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ М. М. Мадаев гэгшэд тарилгын шанар шалгажа байна.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

Илалтын Үдэртэ зорюулагдажа, СССР-эй Ехэ театр соо баярай заседани болобо

(Үргэлжэлэл)

Гэбэшье, манай союзнигуудай — Америкын Холбоото Штадуудай, Англиин ба дайлалдажа байһан Франциин арминуудай дайшалхы ябуулгануудые тэмдэглэхэ ёһотойбди, тэдэнэй солдадууд, офицернүүд ба генералнуудынь бидэнтэй хамта ябажа, манай ниитын дайсанда эсэргүүсэн, шэн зоригтойгоор дайлалдаһан байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай жэлнүүдтэ манай советскэ сэрэгэй искусство улам хүгжэжэ, түрүү дүй дүршэлөөр улам баяжаа.

Марксистско-ленинскэ теориие үндэһэ болгодог советскэ сэрэгэй наука хадаа мүнөө сагай дайнай ушар шалтагаание зүбөөр ба гүнзэгыгөөр элирүүлһэн, илалта түгэс зэбсэгтэ тэмсэл хэхэ замууд ба аргануудые бидэндэ заажа үгэһэн байна.

Верховно Главна командованиин стратегическэ түсэбүүд уг зорилгынгоо талаар онсо тодорхой, гүн гүнзэгы, событинуудай хүгжэлтые угтуулан мэдэдэг, арга боломжоёо зүбөөр сэгнэдэг, дайсанай түсэбүүдые таажа мэдэдэг, хараалһан зорилгонуудаа дүүргэхын тула хамаг хүсэ ба хэрэгсэлнүүдээ элсүүлэн табидаг байгаа.

Советскэ Армиин ябуулганууд творческо шэнжэ шанартай байдаг, фронт дээрэхи оршон байдалые үндэһэ болгожо, үргэн далайсатайгаар ба эрид шууд бэелүүлэгдэдэг байһан юм.

Байлдаануудые бэлэдхэхэ, сэрэгүүдые хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ фронтнууд ба арминууд тон шухала үүргэ дүүргэдэг байба. Фронтнуудай, арминуудай сэрэгүүдые командалагшанар хадаа дайсанай гол бүлэглэлнүүдые бута сохихо дайшалхы ябуулгануудые өөһэдөө сэхэ эмхидхэдэг байгаа.

Советскэ Союзай түрүү зэргын Армитайе, дайсанай армиһаа тэрэнэй ехээр булюу байһые энэ дайн харуулаа. Тэрэшэлэн манай буу зэбсэгүүд немецко-фашистска армиин зэбсэгһээ һураггүй һайн байгаа. Советскэ Армимнай дүй дүршэлөөр баян, морально-дайшалхы шанарнуудайнгаа талаар эрхим зэргын командирнуудтай.

Советскэ сэрэгшэд Эхэ ороноо хамгаалха өөрынгөө уялгые бэелүүлэн, фронт дээрэ олоороо баатаршалга, хатуу зориг, эрэлхэг ябадал, шэн габьяа гаргаһан байна.

III.

Советскэ сэрэгүүдэй туйлаһан амжалтанууд ба Советскэ Союзай илажа гараһан ябадал эгээн түрүүндэ манай социалистическэ олониитын ба гүрэнэй байгуулалтын булюу һайн байһанаар тайлбарилагдана. Манай Армиин һүр хүсэн—социалистическэ гүрэнэй һүр хүсэн мүн.

Манай советскэ олониитын ба гүрэнэй байгуулалта хүсэн түгэлдэр байһанаа, дайнай хүшэр хүндэ бэрхэшээлнүүдые тэсэхэһээ байтагай, тэрэниие дабан гараха шадалтай байһанаа харуулаа.

Хүдэлмэришэн анги ба колхозно таряашадай эбдэршэгүй холбоо барисаа, манай олонациональна гүрэнэй арадуудай хани барисаан, советскэ хүнүүдэй морально-политическэ нэгэдэл, дайсан хартаниие тэдэнэй тон ехээр үзэн ядалга ба Эхэ орондоо инаг халуунаар дурлалга —эдэ бүгэдэ советскэ гүрэнэй хүсэ шадалай эшэ үндэһэниинь байгаа.

Коммунистическэ парти ба Советскэ правительство хадаа социалистическэ экономикын булюу һайн байһаниие ашаглажа, промышленность, транспорт, хүдөө ажахыгаа сэрэгэй оршон байдалда тааруулан түргэнөөр ба эмхитэйгээр шэнэдхэн табиһан ба дайсаниие дараха хэрэгтэ оронойнгоо бүхы ресурснуудые элсүүлэн эмхидхэһэн байха юм.

Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр бүхы советскэ арад бата бэхи дайшалхы лагерь болон жагсаагдаба, дайсаниие бута сохихо зорилготойгоор тыл ба фронт нэгэдэмэл ехэ хүсэн болгогдон ниилэбэ. Советскэ патриотизм фронт дээрэ дайлалдажа ябаһан советскэ сэрэгшэдые болон тылдэ ажаллажа байһан хүнүүдые илалта туйлахын тула баатаршалгануудта зоригжуулдаг байгаа.

Парти, правительство болон арадай, мүн тэрэнэй армиин бата нэгэдэл, өөрынгөө хэрэгэй үнэн зүб байһанда хэлбэришэгүй этигэл гээшэ бидэниие илалтада хүргэһэн шиидхэхы хүсэн мүн болоо һэн. **(Альга ташалга).**

Манай партиин ба Советскэ правительствын ябуулһан политика дайн сэрэгэй бүхы шалгалтануудые дабан гараа. Тэрэ хадаа арадайнгаа үндэһэн интересүүдые элирхэйлһэн үнэн зүб политика байһан юм.

Ленинэй һургаалые даган ябажа, манай парти ба правительство табан жэлнүүдэй үедэ Эсэгэ ороной хүгжэнги хүндэ промышленность бии болгоһон байна, тэрэ хадаа манай ороной өөрыгөө хамгаалха шадабариин экономическа базань мүн байжа, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ дайсаниие илаха хэрэгтэ айхабтар ехэ үүргэ дүүргээ. Хүндэ индустри хадаа манай гүрэнэй ба Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй илагдашагүй һүр жабхаланта хүсэнэй эшэ үндэһэниинь байгаа, мүнөөшье байһаар, саашадаашье байха юм. Энээниие дайн сэрэг гэршэлэн харуулаа.

Орон дотороо хүндэ индустриие улам саашадань хүгжөөхэдөө манай гүрэн бүри ехэ хүсэтэй болохо байна.

IV.

Фашистска булимтарагшадта эсэргүү советскэ хүнүүдэй тэмсэлые эмхидхэгшэнь ба зоригжуулагшань Советскэ Союзай Коммунистическэ парти байһан юм.

Партиин хүтэлбэреэр, арад ниитын дунда тэрэнэй ябуулһан айхабтар олон янзын эмхидхэлэй хүдэлмэриин ашаар манай орон фашистска коалицида эсэргүү шэглүүлэгдэһэн хүшэр хүндэ дай хэхэ арга шадалтай болоһон юм.

Дайлалдажа байгаа арми ба флодто парти өөрынгөө эгээн эрхим хүбүүдые эльгээгээ, тэдэнэрынь частьнууд ба подразделенинүүдые шэрээн хатуужуулһан, дайшалхы зориг хүсыень дээшэлүүлһэн, тэдэниие айха сухарихые мэдэхэгүй, баатарлиг зүрхэтэй ба дайсаниие үзэн ядадаг болгоһон байна.

Парти ба гүрэнэй элитэ ехэ ажал ябуулагшад нүхэд **Н. С. Хрущев, Н. А. Булганин, К. Е. Ворошилов, Л. М. Каганович, А. А. Жданов, А. С. Щербаков** болон Центральна Комитедэй бусад гэшүүд сэрэгэй хүтэлбэрилхы ажалда эльгээгдэһэн байна. **(Альга ташалга).** Гүрэнэй Обороный Комитет бии болгогдожо, ороноо политическэ, сэрэгэй ба ажахын талаар хүтэлбэрилгэ тэрэнэй гарта сүм үгтэһэн байна. Центральна Комитедэй ба Советскэ Правительствын шиидхэбэреэр Гүрэнэй Обороный Комитедэй түрүүлэгшэ ба манай ороной бүхы Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые Верховно Главнокомандалагшаар Иосиф Виссарионович Сталин томилогдоһон юм. **(Альга ташалга).**

Нүхэдүүд, дайн сэрэгэй эдэ хүшэр хүндэ жэлнүүдтэ манай партиин большевистскэ зэртэнүүдэй ба тэрэнэй хүтэлбэрилхы ядро—Центральна Комитедэй булад хатуу нэгэдэлтэй байһаниие онсо тэмдэглэхэ шухала. **(Альга ташалга).**

Манай арадай бүхы түүхэ баатаршалгануудаар айхабтар баян. Дайсанай ара талада эмхидхэгдэһэн партизанска тэмсэл эдэ баатаршалгануудай нэгэ эли тодо жэшээнь мүн болоно.

Дайсанай саг зуура эзэмдэжэ байһан газар дээрэ үлэһэн советскэ хүнүүд партизанска дайнда жагсажа, дайсанда яаха аргагүй хэсүү байдал ушаруулдаг байгаа, немецко-фашистска булимтарагшадые бута сохихо хэрэгтэ тэдэнэр манай Армида туһалаа.

Социалистическэ Эсэгэ оронойнгоо эрхэ сүлөө ба бэеэ даанхай байдалай түлөө дүрбэн жэлэй турша дотор үргэлжэлһэн хэсүү шанга энэ дайнда түрэл Коммунистическэ партяар хүтэлбэрилүүлжэ ябаһан советскэ арад айхабтар ехэ бэрхэшээлнүүдһээ зүрхэсөөгүй, харин шулуун хатуу зоригтойгоор тэмсэжэ, дайнай бүхы хүндэ хойшолонгуудые дабан гараад, илалта туйлаһан байна.

Баатарлиг арад, илагша арад—манай советскэ арадта алдар соло! (Удаан үргэлжэлһэн альга ташалга).

Манай арад Советскэ Армиие үнэн сэхээр хүмүүжүүлэн хүгжөөгөө. Араднай өөрынгөө Армида дуратай, тэрээгээрээ омогорходог.

Советскэ Арми хадаа бодото арадай Арми, манай ороной үндэһэ яһатанай хоорондохи ахадүүтэй хани барисаанай Арми, пролетарска интернационализмын һайн һайхан үзэлөөр нэбтэрүүлэгдэһэн Арми мүн болоно.

Советскэ Армиин эдэ шэнжэ шанар Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай жэлнүүдтэ илангаяа эли тодоор харуулагдаа. Юуб гэхэдэ, тэрэ хадаа өөрынгөө агууехэ үүргые дүүргэжэ ябаха зуураа, Польшын, Чехословакиин, Венгриин, Румыниин, Болгариин, Австриин, Хойто Норвегиин арадуудые фашистска дарлалтаһаа сүлөөлөө.

Польско Арми, чехословацка сэрэгүүд Советскэ Армитай сугтаа ябажа дайлалдаа, фашистска дарлалтаһаа Советскэ Армяар сүлөөлэгдэһэн Румыниин, Болгариин ба Европын бусад оронуудай сэрэгүүд дайнай дүүрэхэ багта Советскэ Армитай хамта дайлалдаһан юм. Эдэ Арминуудтай манай Армиин тогтооһон дайшалхы хани барисаан немецко-фашистска булимтарагшадта эсэргүү шэглүүлэгдэһэн байлдаануудта тэдэнэй хамтадаа адхаруулһан улаан шуһаар бэхижүүлэгдэнхэй.

Гитлеровецүүдэй эзэмдэжэ байһан гүрэнүүдэй газар дайда дээрэ партизануудай ба патриодуудай хэһэн тэмсэлые бидэнэр ёһотоор сэгнэжэ байнабди. Манай ниитэ дайсадта эсэргүүсэн, тэдэнэр эдэбхитэйгээр ба баатарлиг зоригтойгоор тэмсээ.

Франциин, Италиин, Польшын, Чехословакиин, Норвегиин, Албаниин, Грециин, Болгариин ба бусад оронуудай партизануудай харуулһан алдарта баатаршалгануудые бидэнэр һайн мэдэжэ байнабди.

Өөрынгөө Коммунистическэ партяар толгойлогдоһон югославска арад фашистска булимтарагшадта хүсэ ехэтэйгээр ба үсэд шангаар эсэргүүсэһэн байха юм.

Дайнай дүүрэхэ дүтэлһэн хойно югославска арадай-сүлөөрэлгын армитай хамта Советскэ Арми Югославиие ба тэрэнэй столица Белградые сүлөөлжэ түгэсхэһэн байна.

Советскэ Армиин туйлаһан илалтануудай ашаар эрхэ сүлөө ба зол жаргалта шэнэ байдал тухай эдэ оронуудай арадуудай хэдэн зуун жэлэйнь һанал хүсэл бэелүүлэгдэбэ. Фашистска дарлалтаһаа сүлөөлэгдэһэн олонхи оронууд мүнөө үедэ демократическа хүгжэлтын ба социализм байгуулалгын замда бата бэхеэр оронхой.

V.

Демократи ба социализмын ашаа туһада уласхоорондын байдалай гүнзэгы ехээр хубилһан ябадал дэлхэйн хоёрдохи дайнай шухала үрэ дүнгынь мүн байба. Бүхы дэлхэй хоёр ондоо лагерь болон хубаагдаба. Дэлхэйн капиталистическэ лагериин байхатай хамта, 900 миллион хүн зонтой 12 оронуудые нэгэдүүлһэн, Советскэ Союз ба Хитадай Арадай Республика түрүүтэй социализмын ба демократиин хүсэн түгэлдэр дэлхэйн лагерь бии болгогдобо.

Дайн сэрэг жүрөөдэхэ ба бусад арадуудые доромжолон дарлаха ябадал энэ лагериин хүсэл эрмэлзэлгэдэ огто таарадаггүй. Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай хэрэгые шууд сэхээр ба хэлбэришэгүйгөөр сахин хамгаалха гэһэн нэгэл зорилгые демократическа лагериин арадууд урдаа табинхай.

Зүгөөр дэлхэйн шэнэ дайнда бэлэдхэхэ ябадалда шэглүүлэгдэһэн империалистическэ гүрэнүүдэй ябуулдаг политика хадаа эб найрамдалай хэрэгтэ, харилсан ажаллалгада ба бүхы оронуудай хоорондо жиирэй ёһоной харилсаануудта һаад тойбо ушаруулна.

Дайнай дүүрэһээр 10 жэл болоһон хойно Германиин үшөө хубаарилагданхай ба эб найрамдалай договоргүй байһаниие гэмшэлтэйгээр тэмдэглэмээр байна.

Хэнэйшье мэдэһээр агрессивнэ шэнжэтэй байһан Хойто-атлантическа бүлэглэл уласхоорондын байдалай түгшүүрилые улам ехэ болгоно, бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэнэй һанаа сэдьхэлые зобооно.

Үһөө нэхэхэ немецкэ армиие дахяад бии болгохо, мүн тэрэшэлэн галзуу ехээр буу зэбсэг түхеэрхэ ба Советскэ Союзда болон арадай демократиин оронуудта эсэргүүгээр дайн сэрэг бэлэдхэхые хараалһан парижска хэлсээнүүд Европын арадуудай эб найрамдал ба амгалан байдалда ехэ аюул тохёолдуулна.

Эб найрамдалда дуратай оронуудта империалистическэ реакциин ябуулдаг агрессивнэ политикын ямар ехэ аюул ушаруулжа байһаниие хараадаа абангүй байхын аргагүй.

Зүгөөр түүхын һургаалнуудые арадууд һанажа байна гэжэ бидэнэр мэдэнэбди, тэдэнэр өөһэдыгөө шэнэ дайнда татан оруулгуулхагүйл.

Советскэ Союз ба арадай демократиин оронууд арадуудай хоорондохи эб найрамдалай ба хани барисаанай политикые эрид шууд ба хэлбэришэгүйгөөр ябуулха зуураа, айхабтар һэргэг байха ёһотой болоно, тэдэнэр ямаршье гэнтын ушар ба провокацинуудые зайсуулхын тула, хаанаһаашье һаа гэнтэ добтолон орохо ябадалые үгы болгохын тула өөһэдынгөө хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ талаар шухала хэрэгтэй хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй.

Манай арад хэндэшье заналта хэнэгүй, хэндэшье добтолон орохоёо байнагүй. Харин империалистическэ лагериин зүгһөө халдан ороболынь, советскэ арад ба тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд өөһэдынгөө эрхэ сүлөө ба бэеэ даанхай байдалые аршалан хамгаалжа шадаха байһаниинь лабтай.

Энээнэйл тулада манай Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүд советскэ арадай амгалан тайбан ажалые ба манай инаг Эхэ ороной аюулгүй байдалые хамгаалха талаар хэрэгтэй тэмсэлэй бүхы шухала хэрэгсэлнүүдтэй ба мүнөөнэй үеын буу зэбсэгүүдтэй байна.

Советскэ Союзай Коммунистическэ парти ба манай правительство уласхоорондын түгшүүрилые һуладхахын тула эрид шууд тэмсэжэ үргэлжэлүүлхэ зуураа, советскэ гүрэнэй ба тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлхын тула үдэр бүриин анхарал гаргана.

Дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ манай Арми шэнэдхэн эмхидхэгдэжэ, бүри ехэ хүсэтэй болонхой. Тэрэ хадаа сэрэгэй түрүү наукын ба Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай дүй дүршэлэй үндэһөөр һуралсана, тэмсэлэй шэнэ зэбсэгүүдэй бии байһаниие хараадаа абалсан, мүнөө үеын дайнай шэнжэ шанарта тааралдуулан, өөрынгөө оперативно-тактическа бэлэдхэлые хэдэг байна. Манай сэрэгүүд хүнгөөр илалта туйлаха ябадалда бэлэдхэнэ бэшэ, харин орёо бэрхэ эрхэ байдалда мүнөө үеын эрилтын ёһоор дайлалдаха һургуули хэнэ, хүсэ ехэтэй, эдэбхитэй ба техническэ талаараа зэбсэгжэнхэй дайсадые илаха һургуули хэнэ.

Манай Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой, солдадууд, матросууд, офицернүүд, генералнууд ба адмиралнуудай эрхим дээдэ морально-дайшалхы шэнжэ шанартай, Эхэ орондоо тэдэнэй хэлбэришэгүй үнэн сэхэ байдаг хадань лэ манай ороной гүрэнэй интересүүдые хамгаалха талаар парти ба правительствын табиһан ямаршье зорилгонуудые тэдэнэр саашадаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэ бэзэ гэжэ Коммунистическэ парти ба Советскэ правительство этигэжэ байна. **(Альга ташалга).**

Гитлеровскэ Германиие илаһан ойгоо советскэ сэрэгшэд дайшалхы ба политическэ бэлэдхэлдээ шэнэ амжалтануудые туйлажа тэмдэглэбэ. Саашадань дайшалхы шадабаряа бүри дээшэлүүлхэ ба сэрэгэйнгээ бүхы бэлэдхэлые һайжаруулха талаар тэдэнэр хүсэ шадалаа, эршэ зоригоо гамнахагүй байна.

Манай Коммунистическэ партиин табиһан айхабтар ехэ зорилгонуудые дүүргэхын тула, манай ороной хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлхэ ба советскэ арадай ажана амгалан байдалые һайжаруулха хэрэгтэ шэглүүлэгдэһэн зорилгонуудые дүүргэхын тула советскэ арад эрид зоримгойгоор ажаллажа байна.

Манай орон өөрынгөө творческо хүсэнүүдые тон ехээр хүгжөөжэ, коммунизм байгуулха замаар этигэл найдабаритайгаар урагшаа дабшажа ябана. **(Альга ташалга).**

Агууехэ советскэ арад ба тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд мандаха болтогой! **(Альга ташалга).**

Манай түрэл Советскэ Правительство мандаха болтогой! **(Альга ташалга).**

Манай бүхы илалтануудые зоригжуулагша ба эмхидхэгшэ Советскэ Союзай Коммунистическэ парти мандаха болтогой! **(Альга ташалга).**

Маркс, Энгельс, Ленин, Сталинай агууехэ туг доро бидэнэр шэнэ илалтанууд тээшэ урагшаа дабшахабди! **(Үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалга).**

* * *

Удаань Москва городой ба Московско областиин ажалшадай зүгһөө КПСС-эй МК-гэй секретарь И. В. Капитонов СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ хандажа амаршалгын үгэ хэлэбэ.

Нүхэр И. В. КАПИТОНОВОЙ хэлэһэн үгэ

Нүхэдүүд!

Мүнөөдэр советскэ арад фашизмые илаһаар арбан жэлэй ойн гайхамшагта үдэрые тэмдэглэжэ байна. Энэ түүхэтэ событиие бидэнтэй хамта арадай демократиин оронуудай ажалшад, бүхы түрүү хүн түрэлтэн тэмдэглэнэ.

Фашизмда эсэргүү тэмсэлэй түүхэдэ советскэ хүнүүд залиршагүй ехэ алдар солын эли тодо хуудаһануудые нэмэри болгон оруулаа. Советскэ арад эрхэ сүлөөгөө, бэеэ дааһан байдалаа аршалан хамгаалаа, фашизмын эзэмдэн дарлаһан Европын арадуудые сүлөөлөө, дэлхэйн цивилизациие фашистска һүйдхэлшэ этэгээдүүдэй усадхаха һэдэлгэһээ абараа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ Советскэ Союзай илаһан түүхэтэ илалта хадаа советскэ ниитын ба гүрэнэй байгуулалтын, манай шэн габьяата Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй илаһан илалта мүн. Агууехэ энэ илалтые арад зомнай Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр туйлаа. Дайн сэрэгэй шэрүүн шанга туршалгануудай жэлнүүдтэ алдарта Коммунистическэ партимнай олониитэ арад зоной ажалай хүсэтэ дэбжэлтэ туйлаа, олон миллион советскэ хүнүүдые дайсанда эсэргүү шэн габьяата тэмсэлдэ зоригжуулан бодхоогоо.

Мүнөөдэр, фашизмые илаһан түүхэтэ Илалтын арбан жэлэй ойн үдэр, бидэнэй сэдьхэл зүрхэн, эрхим һанал бодол, халуун амаршалга, баясхалангай үгэнүүд Коммунистическэ партида—манай бүхы илалтануудые зоригжуулан, эмхидхэгшэдэ хандуулагданхай! **(Альга ташалга).**

Дайсанда эсэргүү тэмсэлэй ниитэ хэрэгтэ антигитлеровскэ коалициин оронуудай арадуудай хэһэн туһа нэмэри тухайда советскэ хүнүүд һайн һайханаар һанан дурдан ябадаг.

Манай ороной арадууд Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайе илалта түгэлдэрөөр дүүргээд, дайн сэрэгэй тохёолдуулһан һандаралые баатар ажалаараа богонихон болзорто һэргээн бодхоохоһоо гадна, дайнай урда тээхи хэмжээе олохон талаарнь үлүүбшэлһэн байха юм.

Советскэ хүнүүд арадайнгаа ажахын бүхы һалбаринуудые саашадань хүгжөөхын түлөө шэн зоригтойгоор тэмсэнэ. Бүхы советскэ экономикын, манай гүрэнэй хамгаалгын хүсэ шадалай, арад зоной материальна болон культурна байдал һайжаруулгын тон шухала үндэһэ һуури бологшо хүндэ промышленностиие али болохоор хүгжөөхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан Парти, Правительствынгаа политикые советскэ хүнүүд халуунаар дэмжэн, бодото дээрэнь бэелүүлнэ. Хүндэ промышленностиин туйладаг амжалтын үндэһөөр, социалистическэ хүдөө ажахы хэлбэришэгүй хүгжэнэ.

Манай ороной экономико, культурын саашадаа хүгжэхэ хэрэгтэ Москвагай, Московско областиин ажалшад шухала нэмэри оруулна.

Эхэ оронойнгоо хүсэ шадал бэхижүүлхэ тухай анхарал оролдолго гаргаха зуураа, Московско промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд табадахи табанжэлэйнгээ даалгабаринуудые болзорһоонь урид, ноябриин 1 хүрэтэр, тиин мүнөө жэлэйнгээ түсэбые—декабриин 20 хүрэтэр дүүргэхэ гэһэн уялга абаа. Энэ оной 4 һарынгаа түсэбые столицын болон областиин промышленна предприятинууд үлүүлэн дүүргээ. Хэдэ хэдэн фабрика, заводууд табанжэлэйнгээ түсэбые дүүргэнхэй.

Московско барилгашад гэр байрын, культурно-ажаһуудалай барилгые жэлһээ жэлдэ улам ехээр эрхилнэ.

Һүүлэй 4 жэл соо Москвада 3 миллион үлүүтэй квадратна метр шэнэ, болбосон түхэлтэй байрын гэрнүүд, олон һургуули, больницанууд, үхибүүдэй эмхи зургаанууд, культурно-ажаһуудалай бусад барилганууд баригдажа, ашаглалгада оруулагдаа. Правительствын шиидхэбэреэр Москва дотор байгуулагдаһан барилгын хүсэтэ организаци — Главмосстрой техническэ шэнэ үндэһэ һуури дээрэ столицаяа һэльбэн шэнэдхэлгын хүдэлмэри хэхэ, барилгын организацинуудай хүдэлмэридэхи үйлэдбэриин ба экономическа показательнуудые һайжаруулха арга олгоно.

Партиин ЦК-гэй январска Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, Москва шадарай колхознигууд, МТС, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд, манай ороной бүхы ажалшадтал адляар, хүдөө ажахын продуктнуудые нилээд ехээр үйлэдбэрилэн гаргадаг болохын түлөө оролдосотойгоор тэмсэнэ.

Бии байгаа дутагдалнуудаа элирүүлэн, тон баян резервнүүдээ үргэнөөр хэрэглэжэ, Москвагай ба областиин ажалшад ажахын болон культурна барилгадаа шэнэ амжалта туйлаха байна.

Советскэ арадай зохёон байгуулха ажалаа хэхэдэнь манай общестывын морально-политическэ нэгэдэл улам бүри батажажа, хүдэлмэришэн анги таряашан хоёрой холбоо барисаан, манай ороной бүхы арадуудай хани барисаан үргэдэн бэхижэнэ.

Манай арад эб найрамдалай түлөө сэхэ шууд тэмсэнэ, түрэл Советскэ Правительствынгаа эб найрамдалда дуратай гадаадын политикые халуунаар дэмжэн һайшаана. Зүгөөр, амгалан ажалдаа амжалта туйлахадамнай уласхоорондын империализмын ээрхэг түримхэй бүлэгүүд дурагүйтэдэг, арадайнгаа ажахы, культурые хүгжөөхэдөө амжалта туйлахадамнай тэдэ бүлэгүүд хорошараа бусалдаг гэжэ бидэ һайса мэдэнэбди.

Амгалан ажалаа хэхэ зуураа, советскэ арад эб найрамдалай дайсадай хорото аашын хойноһоо хёрхоор ажаглан хаража байдаг. Тон шэнэ буу зэбсэгээр, дайшалхы техникээр хангагдаһан, Советскэ гүрэнэйнгөө нэрэ хүндые, бэеэ дааһан байдалые аршалжа шадаха хүсэн түгэлдэр Зэбсэгтэ Хүсэнүүднай эб найрамдалые, социалистическэ Эхэ оронойгоо аюулгүй байдалые сахин хамгаална. **(Альга ташалга).**

Фашизмые илаһаар арбан жэлэй ойтой дашарамдуулан, илалта түгэлдэр манай Советскэ Армиин ба Флодой алдарта сэрэгшэдтэ Москвагай, Московско областиин ажалшадай үмэнэһөө халуун амаршалга, үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэхымни зүбшөөрыт! **(Альга ташалга).**

Бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай түшэг тулгуури—хүсэн түгэлдэр манай Эхэ орон һалбаран мандаг лэ! **(Альга ташалга).**

Манай түрэл Советскэ Правительство мандаха болтогой! **(Альга ташалга).**

Бүхы илалтануудыемнай эмхидхэн зоригжуулагша — Советскэ Союзай Коммунистическэ парти мандаха болтогой! **(Удаан альга ташалга).**

* * *

Советскэ профсоюзуудай үмэнэһөө «Серп и Молот» заводой ахалагша мастер И. И. Турганов үгэ хэлэбэ.

Нүхэр И. И. ТУРТАНОВАЙ хэлэһэн үгэ

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Фашистска Германиие илаһаар арбан жэлэй ойе мүнөөдэр тэмдэглэжэ байнабди.

Профсоюзна делегацинуудай составта оролсон, би Англи, Германска Демократическа Республика, Болгари ошожо ерээ һэм, тиихэдээ:

—Дайнай дүүрэһэн үдэр, фашизмые илаһан илалтын үдэр бидэ ямар ехээр баярлаа һэн гээшэбибди!—гэһэн үгэнүүдые хаа хаанагүй дууладаг һэм.

Оронойнгоо экономическа хүсэ шадал тухайда түрэл Коммунистическэ партимнай зүгһөө ехэ анхарал табигдажа байһан дээрэһээ, фашистска һүрэг дээрмэшэдые нэн түрүүндэ илаабди. Социалистическэ индустриализацилга, хүндэ промышленностиие байгуулга, хүдөө ажахые коллективизацилга хадаа түүхэтэ илалта туйлахадамнай онсо ехэ үүргэ дүүргээ.

Хүдэлмэришэн ангиие, таряашадые, манай Эхэ ороной бүхы арадуудые Коммунистическэ партимнай нягтаруулан жагсаажа, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда зоригжуулан бодхооһон дээрэһээнь бидэ илалта туйлаабди.

Ажалшан бүхэн өөрыгөө солдадби гэжэ тоолодог һэн. Бидэ, советскэ хүнүүд фронтдоо эриһэн бүхы юумыень үгэдэг, дайсаниие үй бута сохихын тулада хэрэгтэй бүхы юумээр фронтоо хангадаг байгаабди.

Амгалан байдалай арбан жэл үнгэрбэ. Арадай ажахые дайнай һандаргаһан хүшэр хүндэ хойшолонгуудые үзэгдөөгүй богонихон болзорто зайсуулаад, манай орон ажахын болон культурна хүгжэлтынгөө замаар холо урагшаа дабшаа. Барагдашагүй ехэ зохёон байгуулха арга боломжонуудаар түгэлдэр, улам һалбаран мандажа байгаа манай орон шэнэ илалтанууд тээшэ этигэл найдамтайгаар дабшана.

Баатар хүдэлмэришэн анги, тэрээнтэй хамта интеллигенци Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр нүүрһэ, нефть абалгаяа, электроэнерги гаргалгаяа, металл, машинануудые, барилгын материалнуудые, химическэ зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэеэ таһалгаряагүй ехэ болгоно.

Хүндэ индустриин хүсэ ехэтэ хүгжэлтын үндэһөөр оронноймнай арадай бүхы ажахы, тэрэнэй тоодо хүнгэн, эдеэ хоолой промышленность, социалистическэ томо хүдөө ажахы хүгжэнэ, ороохо таряа болон мал ажалай продуктнуудые саашадаа бүри ехээр үйлэдбэрилэн гаргадаг болохо зорилгонууд шиидхэгдэнэ.

Социалистическэ промышленностиин амжалтанууд бүхы советскэ хүнүүдые баясуулна, хүсэн түгэлдэр манай гүрэнэй түлөө патриотическа омогорхолой мэдэрэл бадаруулна, тэдэниие ажалай шэнэ баатаршалгануудта зоригжуулна.

Советскэ профсоюзууд олон миллион ажалша ниитэ зоной зохёон байгуулха эдэбхи үүсхэлые манай ороной саашанхи техническэ дэбжэлтын түлөө, ажалай бүтээсэ хэлбэришэгүй ехэ болгохын түлөө, түхеэрэлгэнүүдые болон үйлэдбэриин талмайнуудые бүри һайнаар ашаглахын түлөө бүхы хүсэ шадалаа зорюулжа, предприяти бүхэнэй түсэбөө дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө бүгэдэарадай социалистическэ мүрысөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлхэ байна. Советскэ хүдэлмэришэд социалистическэ Эхэ ороноо саашадань һалбаран мандуулхын, ажалшадай материальна байдалые хэлбэришэгүй һайжаруулхын, тэдэнэй культурна хэмжээе улам дээшэлүүлхын түлөө саашадаашье эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэхэ байна.

Бидэ амгалан ажал хэдэг хүнүүдбди. Манай орон хэнииешье заналхийлнэгүй, бусад оронуудай хэрэгүүдтэ хүндэ маарханагүй, харин бүхы ажалшадай зүгһөө халуунаар дэмжэгдэдэг эб найрамдалай үнэн зүб хэрэгые эрид шууд аршалан хамгаална. Тиигэдэ, советскэ хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө ажал хэрэгүүд тухай бусад оронуудай хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдэжэ байхаар, тэдэнтэй ахалдүүгэй хани барисаатай, нүхэдэй харилсаатай байхаар, эб найрамдалай түлөө, һа...

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта)

Илалтын Yдэртэ зорюулагдажа, СССР-эй Ехэ театр соо баярай заседани болобо

(Түгэсхэл)

[б]аран бадаралгын түлөө хамта тэмэхээр үнэн зүрхэнһөө бэлэмди.

Советскэ профсоюзууд эб найрамалай хэрэгэй түлөө, уласхоорондын [х]үдэлмэришэнэй худэлөөнэй нэгэдэые бэхижүүлхын түлөө тэмсэлшэ[н]эй түрүүшын зэргэдэ хододоо жагадаг байха юм. Бидэ—ажал хэдэг [х]үнүүд туладаа дайн сэрэгые хүсэ[д]эгүйбди, тиин хүсэ шадалаа гам[г]ангүйгөөр эб найрамдалай хэрэгые [у]ршалан хамгаалхабди.

Социалистическэ байгуулалтын [т]үгэлдэр ехэ хүсэ шадалые һулажуулжа шадаха хүсэн байхагүй гэжэ [м]анай арад Илалтынгаа Yдэрые [т]эмдэглэн һайндэрлэхэ зуураа ба[т]аар найдана. Зохёон байгуулха ам[г]алан ажалыемнай, Советскэ Эхэ оронойманай гүрэнэй интересүүдые Советскэ Союзай илалта түгэлдэр Зэбсэгтэ Хүсэнүүд сахин хамгаална гэжэ советскэ хүнүүд мэдэнэ. **(Альга ташалга).**

Манай алдарта сэрэгшэдтэ советскэ профсоюзуудай үмэнэһөө халуун амаршалга хүргэнэб. **(Альга ташалга).**

Шэн габьяата Советскэ Армимнай мандаха болтогой! **(Альга ташалга).**

Дайн сэрэгэй хүсэнүүдые эб найрамдалай хүсэнүүдэй илаха илалта мандаха болтогой! **(Альга ташалга).**

Бүхы илалтануудыемнай эмхидхэгшэ Коммунистическэ партида алдар соло! **(Удаан альга ташалга).**

***

Советскэ интеллигенциин үмэнэһөө академик А. И. Опарин амаршалгын үгэ хэлэбэ.

Нүхэр А. И. ОПАРИНАЙ хэлэһэн үгэ

Нүхэдүүд!

Арбан жэлэй саада тээ шэн габь[я]ата Советскэ Армиин, манай бүхы [а]радай баатар ехэ хүсэлэл зориг [г]аргаһанай ашаар, манай союзни[г]үүдтэй харилсаатайгаар, дэлхэйн [д]үрбэдэхи дайнай үедэ германска фа[ш]изм үй бута сохигдожо, хорото, [ба]рхис, бүдүүлиг хүсэнүүдые илаһан [т]үүхэдэхи агууехэ илалта туйлагдаа. Агууехэ Октябрьска социалисти[ч]ескэ революциин ашаар бии боло[һо]н советскэ нийтын, гүрэнэй бай[г]уулалта дайнай шэрүүн шанга тур[ш]алгануудые амжалтатайгаар да[ба]жа гараад, агууехэ бата хүсэтэй [ба]йһанаа харуулаа һэн.

Советскэ арад бүхэдэлхэйн-түүхэ[тэ] илалтануудые туйлаһаараа агуу[ех]э Ленинэй байгуулһан Коммунис[ти]ческэ партиин сэсэн мэргэн хүтэл[бэ]ридэ уялгатай. **(Альга ташалга).**

Манай орон партиингаа хүтэлбэ[рэ]эр ябажа, хүсэн түгэлдэр инду[ст]риально-колхозно гүрэн болоо. [Н]аука, техникэ, экономико болон [ку]льтурамнай үзэгдөөгүй ехээр һал[ж]ан хүгжөө. Советскэ арад дайн [с]эрэгые илалта түгэлдэрөөр дүүр[гэ]эд, амгалан байдалай һайн һайхан [ба]ялы юумэнүүдэй аша туһада хүртэ[жэ], коммунистическэ общество ам[ж]алтатайгаар байгуулна.

Манай арадай зохёон байгуулха [аг]ууехэ ажал хүдэлмэридэ советскэ [ин]теллигенциишье эдэбхитэйгээр ха[ба]адалсана. Эрдэмтэд наука, тех[ник]ын, культурын саашанхи хүгжэл[тэ]э гол шухала асуудалнуудые [ши]идхэлгэдэ бүхы хүсэ шадалаа [ж]оулна. Арктикые болон шэнэ га[з]арнуудые ашаглаха хүдэлмэри үр[гэ]ө[ө]р хэгдэнэ, хүсэ ехэтэ энергетическэ системэнүүд байгуулагдана, [х]үсэ ехэтэй машина, механизмууд [х]эгдэнэ. Советскэ эрдэмтэд ара[д] ажахые техническэ талаарнь [ү]ни һайнаар хангахын түлөө орол[д]отойгоор тэмсэнэ. Социалистическэ экономикын хүгжэхэтэй хамта наукын үмэнэ шэнэ шэнэ асуудалнууд үдэр бүри, час бүри табигдан гарана, энээнтэй хамта тус зорилгонуудые шиидхэхэ шухала условинууд байгуулагдана. Эдэ зорилгонуудые шиидхэхэ үедөө наука үрэжэлтэй болоно, шэнэ шэнжэлгэнүүдээр, теоретическэ согсололнуудаар баяжана.

Наукын туйлаһан бүхы туйлалтануудые, тэрэнэй тоодо манай саг үеын гайхамшаг ехэ шэнжэлгые — атомай хүсые советскэ эрдэмтэд амгалан зорилгоор арад зоной аша туһада хэрэглэхые эрмэлзэнэ.

Бидэнэр дэлхэйн бүхы арадуудта —ехэ, багашье, зүүн, баруун тээхишье арадуудта үнэн зүрхэнһөө талархан, тэдэниие ехээр хүндэлнэбди. Францүүд гү, али аргентинецүүд, шведүүд гү, али поляггууд, хитадууд гү, али Америкын Холбоото Штадуудай гражданинууд байһанһаань дулдыдангүйгөөр, хүн түрэлтэнэй оюун мэдэрэлэй баялигта дэлхэйн эрдэмтэдэй оруулһан гайхамшагта туһа нэмэриие бидэ ехээр сэгнэнэбди.

Хүн түрэлтэнэй аша туһада наука болон культурын саашадаа хүгжэхын түлөө, бүхы дэлхэй дээрэхи бата бэхи эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ дэлхэйн бүмбэрсэгэй бүхы оронуудай эрдэмтэдэй хани барисаан, нэгэдэл бэхижэг лэ. **(Альга ташалга).**

Манай Советскэ Эхэ орондо алдар соло! **(Удаан альга ташалга).**

Советскэ арадай амгалан ажалые, манай Эсэгэ ороной аюулгүй байдалые сахин хамгаалагша шэн габьяата манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ алдар соло! **(Удаан альга ташалга).**

***

Советскэ залуушуулай түлөөлэгшэ Калининай нэрэмжэтэ фабрикын утаһа ээрэгшэ С. А. Котова сэдьхэлээ хүдэлгэн үгэ хэлэбэ.

Нүхэр С. А. КОТОВАГАЙ хэлэһэн үгэ

[Х]үндэтэ нүхэдүүд!

[Г]ерманска фашизмые илаһан [ила]лта тухай манай арадта Москва[гай] салюдай соносхоһон 1945 оной [май]н 9-нэй хабарай дулаахан үдэ[ш]э хүн бүхэн һанана.

[Д]айн сэрэг угаа ехэ аюул зоболон [у]олдуулаа һэн. Тэрэ дайн хэды [ми]ллион эхэнэрые нүхэрһөөнь хаха[ц]аа, ухибүүдые үншэн болгоо, [ми]лэн һалбаржа байһан город, [ор]онуудай орондо хэды олон гэр [б]итануудые һандаргаа, үнэһэн [т]орог болгоо гээшэ һэм.

[Ф]ронт дээрэ эсэгынгээ алуулжа, [ман]ай деревнидэ фашистска алуур[ш]ай хаяһан бомбодо дайрагдаад [эх]этээ нүгшэхэдэ би 11-тэй бай[һа]н. Теэд би гансаардаагүйб. На[май] советскэ тэмсэлшэд оложо-абаа

[Д]айн сэрэгэй бүри түлэг дундаа [ба]жо байхада, намайе хүмүү[ж]үүлһэн сэрэгэй нэгэ частиин коман[ди]ри минии хуби заяан тухайда орол[со]н юм. Тэрэ хүн фабрикада ошо[жо х]үдэлмэрилхэ, һургуулида һураха [ё]ол үгөө һэн. «Хүдэлмэришэдэй [ко]ллектив шамда эсэгэ, эхэшни бо[лох]о үгэхэ»,—гэжэ тэрэ хэлээ һэн.

[Би] утаһа ээрэгшэ болоод, үдэр [бүр]и улам һайнаар хүдэлмэрилхые [о]долог байгааб. Тиихэдэмни хү[дэлм]эриингөө талаар минии аха нү[хэд]—минии ханинар—комсомолецууд [ту]һалдаг һэн. Тэдэнэй дэм[жэ]лэй ашаар минии хэһэн багахан [ажа]лые арад зон үндэрөөр сэгнэжэ, [на]мае Российска Федерациин [Вер]ховно Соведэй депутат болгон [һу]на. **(Альга ташалга).** Эхэ [ор]онойнгоо, арад зонойнгоо аша [туһ]да ажал хэхэ гээшэ, бүхы со[ветск]э залуушуулдал адляар, намда [б]ехэ зол жаргал болоно.

[Сов]етскэ арад, тэрэнэй Зэбсэгтэ [Хүсэн]үүд Коммунистическэ партиин [хүтэл]бэреэр дайнай хүшэр хүндэ [шалг]ануудые нэрэтэй түрэтэй[гээр] дабан гараа.

[Д]айнай тохёолдуулһан һандара[лые] һэргээн бодхоохо гээшэ бэлэн [бэ]шэ байгаа. Теэд бидэнэр [бү]гдаа һэргээн бодхоогообди! Го[ро]днай түрүүшынхиһээ бүри [һ]айхан болоо. Советскэ хүнүүд [ора]н заводуудаа һэргээн бодхоохоһоо гадна, шэнэ заводуудые баряа.

Минии үетэн завод, шахтануудые, электростанцинуудые барина, хүдөө ажахыда хүдэлмэрилнэ, шэнэ газарнуудые ашаглана.

Мүнөөдэр, Илалтын Yдэрые тэмдэглэхэ зуураа, фронт дээрэ, тылдэ ябажа, олон миллион советскэ хүбүүд, басагадай, манай агууехэ эхэ —Коммунистическэ партиин алдарта хүбүүн бологшо Ленинскэ комсомолой харуулһан баатар габьяа тухай хэлэнгүй байжа болохогүй.

1945 оной майн 9-дэ пушканууд абяагүй болоо һэн. Буунуудай нэерээе балтын абяан, станок, машинануудай жэгдээр хүдэлхэ абяан, мартенүүдэй хүүеэн халан ерээ бэлэй. Амгалан ажалай, амгалан ажабайдалай жаргал советскэ гэр бүхэндэ ерээ.

Манай арад зохёон байгуулхы, амгалан ажалаа хэнэ. Советскэ правительство эб найрамдалда дуратай гадаадын политика хэлбэришэгүй бэелүүлнэ.

Дайн сэрэг, һандарал, зоболон манай арадта хэрэггүй, бүхы дэлхэйн эгээлэй хүнүүдтэ хэрэггүй. **(Альга ташалга).**

Бусад оронуудай хүбүүд, басагадһаа олон бэшэг абадагби. Тэдэнэр ажал хүдэлмэри тухайгаа, ерээдүйнгөө түсэбүүд тухай бэшэнэ. Зүгөөр тэдэнэй хэниинишье дайлалдахаяа хүсэнэб гэжэ нэгэшье үгэ дурдаагүй.

Советскэ залуушуулай үмэнэһөө манай шэн габьяата советскэ сэрэгшэдтэ комсомольско дайшалхы баяр хүргэхыемни, фашизмын илагдаһаар арбан жэлэй ойтой дашарамдуулан тэдэ сэрэгшэдые амаршалхыемни зүбшөөрыт. **(Альга ташалга).**

Манай агууехэ Советскэ Эхэ орон, тэрэнэй алдарта Зэбсэгтэ Хүсэнүүд мандаха болтогой! **(Альга ташалга).**

Советскэ Союзай Коммунистическэ парти, манай түрэл Советскэ правительство мандаха болтогой! **(Альга ташалга).**

Эб найрамдал мандаха болтогой! **(Удаан альга ташалга).**

* * *

Баярай суглаан дүүрэжэ, оркестр Советскэ Союзай Гимные гүйсэдхэбэ.

(ТАСС).

Кукурузые үсөөхэн хоног соо тарижа дүүргэе

Кукуруза тарилга эхилбэ

Сагай уларил дулаан боложо, газарай хүрьһэн улам гүнзэгыгөөр гэдэжэ байна. Наруули игаабари газарта 10—12 градус хүрэтэр хүрьһэн дулаасаа. Бичурын, Иволгын аймагуудай зарим колхозууд кукуруза тарижа эхилбэ. Бичурын аймагай XIX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо, Иволгын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо кукуруза тарилга эхилээ. Эдэ колхозуудта түрүүшын арбаад гектарта тарилга хэгдэбэ. Квадратно-гнездовой аргаар тарилга хэхын тулада тааруулан зохёогдоһоншье сеялкээр, тусгаар заводской сеялкээршье тарихада кукуруза тарихада зүб квадрадууд гарана.

Манай республикын колхозууд, совхозууд түрүүшынхеэ ехэ талмай дээрэ энэ шэнэ культурые тарижа байна. Тиин энээниие үсөөхэн хоног соо тарижа дүүргэхэ ёһотой. Мүнөө жэлдэ кукуруза тариха тусгаар сеялкэнүүдэй дутуу байһан дээрэһээ горьтой газарта гараар тарилга хэгдэхэ. Кукурузые богонихон болзорто тарижа дүүргэхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха гэһэн Воронежско хүдөө ажахын институдай студентнэрэй уряае манай республикын дээдэ ба дунда һургуулинуудай студентнэр, дунда ба долоон жэлэй ахалагша классуудай һурагшанар халуунаар дэмжэнэ. Зооветеринарна институдай студентнэрэй энэ уряае дэмжэһэн бэшэг манай газетын үсэгэлдэрэй номерто толилогдоо. Мүн хүдөө ажахын техникумэй студентнэр Тарбагатайн аймагай Хрущевой, Калининай нэрэмжэтэ колхозуудта 120 гектар талмайда гараар кукуруза тариха гэжэ шиидээд, бэлэдхэжэ байна. Республикын дээдэ ба дунда һургуулинуудай студентнэр, дунда ба долоон жэлэй һургуулинуудай ахалагша классуудай һурагшанар энэ үүсхэлые халуунаар дэмжэжэ, кукурузые агротехническэ эрхим болзорто тариха хэрэгтэнь колхозуудта туһалха ёһотой.

Студентнэр туһалхань

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй түүхэтэ тогтоолнуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада оронноймнай хүдэлмэришэд, таряашад болон интеллигенци патриотическа эдэбхи үүсхэл гаргажа байна. Һаяхан хүдөө ажахын Воронежско институдай студентнэр колхозуудта кукуруза тарилгадань туһалая гэжэ хүдөө ажахын бүхы дээдэ ба дунда һургуулинуудай студентнэрые уряалһан байна. Энэ эдэбхи үүсхэлыень Бурят-Монголой гүрэнэй педагогическа эдэбхи үүсхэл гаргажа байна. наар дэмжэн угтаа. Yсэгэлдэр үнгэрһэн хамтынгаа суглаан дээрэ тус институдай студентнэр колхозуудай кукуруза тарилгадань туһалха гэжэ шиидхэбэ. Мүнөө жэлдэ республикын олохон МТС-үүд болон колхозууд кукурузые квадратно-гнездовой аргаар тариха тусхай сеялкэнүүдээр дутамаг тула ехэнхиинь гараараа тариха болоод байна. Тиимэһээ тус институдай студентнэр шефтээ абаһан Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо 150 гектар кукуруза гараар, квадратно-гнездовой аргаар тарижа үгэхэ, зундаа кукурузын ургажа байхада харууһалха, ургаса хуряалгадань колхоздо туһалха гэһэн уялга абаа. Эдэ уялгануудаа бэелүүлхын тула студентнэр хэдэн воскресенигүүдые үнгэрэгхэ юм.

Кукуруза тарихадань колхозуудта туһалхыень республикын дээдэ ба дунда һургуулиин бүхы студентнэрые тус суглаанда хабаадагшад уряалаа.

Д. Доржиев.

Зооветинститудай студентнэр колхоздо ошобо

Кукуруза тарижа ургуулха, силос дараха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсахые уряалан республикын дээдэ ба дунда һургуулинуудай студентнэртэ, һургуулинуудай һурагшадта хандаһан зооветинститудай студентнэр үсэгэлдэр колхоздо ошобо.

Түрүүшын ээлжээндээ колхоздо гараһан ветеринарна факультедэй нэгэдэхи курсын 90 студентнэр Иволгын аймагай «Улаан-Оронго» колхоздо хүдэлмэрилхэ юм. Тиихэ зуураа, тэдэнэр кукурузын үрэһэ сэбэрлэлсэхэ, тарилгын талмай дээрэ үтэгжүүлгэ гаргаха, силос дараха түхеэрэлгэнүүдые хэхэ байна. Мүн кукуруза гараар тарилсаха юм.

Кукуруза тарилгын үедэ энэ колхозой поли дээрэ хамта дээрээ 300 гаран студентнэр хүдэлмэрилхэ байна.

Сатирын БУШАН

Радиатор тэһэрхэй трактораараа...

Яруунын аймагай Сосновско МТС-эй тракторнууд болон механизмууд энэ жэлдэ поли дээрэ гарахатаяа хамта олоороо эбдэржэ байна. Мүнөө «Коминтерн» колхозой поли дээрэ хоёр трактор радиатор тэһэрхэй хэбтэнэ. АТЗ-НАТИ маркын нэгэ трактор МТС-һээ гараад, харгыдаа 6 хоножо ерээ. «ДТ-54» маркын нэгэ трактор үшөө харгыдаа. Холын энэ колхоздо МТС-эй дирекци (директор нүхэр Нагорный, главна инженер нүхэр Доржиев) участково механигышье, агрономышье эльгээнэгүй.

(Манай корреспондент Ц. Дандаров телефоноор мэдээсэбэ)

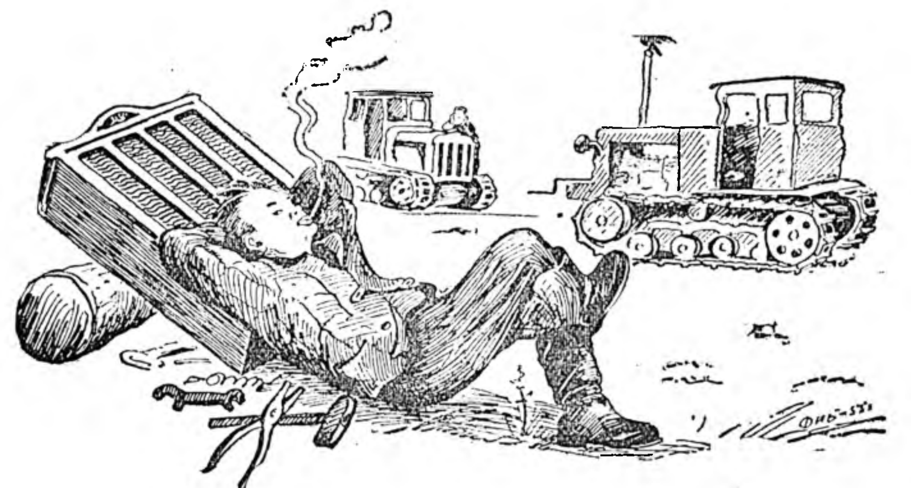

—Заводиилнам, заводиилнам— шортоол даа,
Заһабарил муутай байшоол даа.
Захюулнам, захюулнам механигаа
Залхуураа гээшэл ха—ерэнэгүйл даа.
Хүртиилнэм, хүртиилнэм — шортоол даа,
Хүсэд заһагдаагүй байшоол даа.
Хүлеэнэм, хүлеэнэм механигаа
Контородоо һуунал ха—ерэнэгүйл даа.

Ф. БАЛДАЕВАЙ зураг.

Барилгын хэрэгсэлнүүд наймаалагданагүй

Хэжэнгын аймагай Дээдэ-Худанай сомоной Тельманай нэрэмжэтэ колхоз малай байрануудые бариха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулдаг болоо. 1955 оной эхеэр тус колхоздо 10 хүнһөө бүридэһэн барилгын бригада эмхидхэгдээ һэн. Энэ бригада нилээд ехэ хүдэлмэри хэһэн байна. Yбэлдөө барилгын 1600 кубометр модон бэлэдхэгдээд, мүнөө таллуулагдажа дүүрэхеэ байна. Энэ жэлдэ малай олон байранууд баригдахаар хараалагдаа. Жэшээлхэдэ, 500 хонинной хоёр байра, 100 үнеэдэй типовой байра шэнээр баригдаха юм. Гадна, байрын 5, яслиин нэгэ гэр баригдаха байна.

Шухала хэрэгсэлнүүдэй үгы дээрэһээ барилгын хүдэлмэри унжагайруулагдана. Колхоздо пилорама бии аад, хуурайн үгы дээрэһээ хүдэлнэгүй. Хуурай абахын тула колхозһоо хэды дахин «Сельхозснабта» хүнүүд эльгээгдэһэн байна. Теэд, тэндэнь хэрэгтэй хуурай огто байнагүй. Мүн шиферэй үгы дээрэһээ колхозой клуб 1954 оной ноябрьһаа хойшо хүсэд хушагдаагүй байһаар. Хушалтын шифер мүнөө болотор олдоногүй. Мүн хүдөө нютагуудтахи магазинуудта барилгын жэжэ хэрэгсэлнүүд, түмэршэ дархашуулай зэмсэгүүд асарагданагүй. Элдэб янзын хюрөөнүүд, харуулнууд, һүүнэ гэхэ мэтэ барилгада ехэ хэрэгтэй хэрэгсэлнүүд эндэхи магазинуудта байдаггүй.

Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд нимэ хэрэгсэлнүүдые асаржа наймаалха тушаа һаналаа табиха ёһотой.

Н. Очиржапов.

Горшоогхонуудые бүтээдэг станок хэрэглэгдэнэгүй

Нёдондо жэлдэ Мухаршэбэрэй аймагай Октябриин сомоной Булганинай нэрэмжэтэ колхоздо рассада һуулгаха горшоогхонуудые бүтээдэг станок абтаһан байгаа. Тэрэ станок нэгэ үдэр 200—300 гаран горшоогхонуудые бүтээн гаргаха аад, хэрэглэгдээгүй байһаар. Мүнөө энэ станок жэбэржэ, муудажа байна.

Ц. Бадлуев.

Механизаторнууд

Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой центрһээ тээ урдахана Сүхын МТС-эй 6-дахи тракторна бригада байрлана. Энэ бригадые тойроод шэниисээр таригдаһан бамбагархан хүрьһэтэй полинууд хилэн шэнги харалжа харагдана, эндэ тэндэ тракторнуудай дорюун абяан нэгэ һула, нэгэ шанга болон дуулдана.

—Тээ тэрээхэн гүбөөгэй саана хэнэй трактор ябанаб?—гэжэ асуухада:

—Манай бригадын эрхим механизатор Андрей Богатырев кукуруза тариха газар хахалжа байна,—гэжэ бригадын бригадир Николай Иванович Пташник харюусаа.

Андрей Богатырев «ДТ-54» маркын дизельнэ трактор жолоодоно.

Тэндэ ошоходомнай бригадир нүхэр Пташник хахалалгын шанар шалгажа ябаба. Нүхэр Богатыревой хахалһан участогта түрүүн ошожо, Николай Иванович гүнзэгыень хэмжэнэ. Хахалалгынь гүнзэгы мүншье гэмгүй: 20—22 сантиметр байба. Хахалһан газар дундуураа далантай гүйхэн байна аа гү гэжэ һэжэглэһэндэл бригадир морёо хүтэлөөд полиин дундуур иишэ тиишээ ябасагаана. Тиихэдэнь балай «юумэн» харагданашьегүй хэбэртэй. Энэ үедэ Богатырев трактораа зогсоожо, бригадирай ойро ерээд, энеэбхилэн:

—Николай Иванович, ходол муу һанажа ябахадаа яажа залхуурнагүйбта?

—Ходол залхууржа ябаа һаа, таряа талха эдихэгүйбди. Тииһээ тиитэр энэ хахалжа байһан газар дээрэшни кукуруза тариха байнабди. Тэрээнээ өөрөөшье мэдэнэш. Энэ культурамнай һайнаар элдүүрилэгдэһэн, үтэгжүүлэгдэһэн, шииг нойтоор баян газар дээрэ һайса ургадаг гэжэ ходо хэлсэнэ хаямбибди,—гэжэ бригадир харюусана.

Удаань нүхэр Пташник Дмитрий Алексеевич Курдюковой хахалжа байһан газар тээшэ ошобо. Бригадирайнгаа ерэжэ ябаһаниие хараад, нүхэр Курдюков трактораингаа ябасые аалидхана. Энэ нүхэрэй хахалһан газар мүн тэрэшэлэн һайн шанартай байба.

—Манай бригадада нүхэр Богатырев Курдюков хоёр шэнги һайнаар ажалладаг трактористнууд үшөө байха. Жэшээлхэдэ, Цырен Ринчинов, Дмитрий Панфилов гэгшэд хододоо халаанайнгаа нормые үлүүлэн дүүргэдэг юм. Эдэнэр хадаа ехэнхидээ эртын культурануудые таряа. Эдэ трактористнуудай эршэтэ һайнаар ажаллаһанай ашаар манай бригада эртын культурануудые тариха түсэбөө болзор соонь дүүргээбди. Майн 6-да 1000 гектарта шэниисэ ба хара таряан таригдажа дүүргэбэ. Мэнэ иигээд кукуруза тариха 120 гектар газарые хахалжа дүүргэхэнь,—гэжэ түрүү механизаторнуудай ажал тухай омгорхон хөөрэнэ.

Зааханшье һалхигүй сэлмэг дулаан үдэр болобо. Бригадын тракторнууд булта хүдэлнэ. Бригадир эгээл залуу тракторист Григорий Венедиктовэй трактор тээшэ зүглэбэ. Хүрэжэ ерэһэн дары трактораймнь абяае дуулаад, «машинаяа байлга, блогойнь головкые аба» гэжэ хэлэбэ.

Гэнтэ иимэ захиралта бригадирайнгаа үгэжэрхихэдэ, Гриша хүбүүн гайхахын ехээр гайхаба. Теэд, бригадирай захиралта дүүргэгдэхэ ёһотой.

— Ямар зорилготойгоор иигэжэ машинаяа задалхамнайб? — гэжэ нэгэ хэды минута аниргүй байтараа Гриша асууба. Сэхыень хэлэхэдэ, туйлаһан амжалтануудаараа урмашаад ябаһан Гришэдэ иимэ дурадхал балайшье һайн бэшэ байгаа ха.

—Мүнөө шалтагынь сэхэ хэлэхэ аргамни үгы. Юрэдөөл задалжа харая. Абяанинь хайшааб даа... гээд, Николай Иванович уһа шэрэдэг хүндэ хандажа: — Зай, тээ тэндэ бишыхан банкануудтай керосин уһан хоёрые буулгажархигты. Трактораа тэндэ задалхабди,—гэнэ.

Уданшьегүй «Универсал» маркын тракторай блогой головко абтажа, мотор доторой дээдэ талын частьнууд абтажа эхилбэ. Энэ үедэ Николай Ивановичые харахада врачын ямар нэгэн үбшэн хүниие тон нарииаар үзэжэ байһанай түхэл маягтай һэн. Тракторист Гришашье миил байгаагүй. Задалһантаяа дашарамдуулан тортог тоһыень арилгана. Нэгэ хэды аниргүй, энэ тэрэ частиие шэнжэлэн байһан бригадир гэнтэ нюдөөрөө энеэжэ:

—Зай «үбшэниинь» олдоо. Хари нэгэтэйл гэжэ һанаал һэм,—гээд хүдэлмэрилхээ болижо, забһараараа горючяа алдадаг болоһон клапаниие тракторист хүбүүндэ харуулна. Удаань, тэрэниие хайшан гэжэ заһаха тухай хэлэжэ үгэбэ.

Энэнэй һүүлдэ уданшьегүй үнөөхи тракторнай дахяад хүдэлмэрилжэ эхилээ һэн. Тэрэнэй дорюун абяан сууряатан үргэн ехэ полиие зэдэлгэбэ.

— Хэсүү бригадиртай байнабди даа. Трактораа табан хурган шэнги мэдэхэ байна даа,—гэжэ Гриша хүбүүн бригадир тухайгаа һанана хэбэртэй.

Алтан шаргал наран арюунда орожо, үдэшын боро хараан боложо захалба. Тракторна бригадын бригадир нүхэр Пташник ба колхозой таряанажалай нэгэдэхи бригадын бригадир нүхэр Токтохоев хоёр мүнөөдэрэй ажалайнгаа дүнгүүдые гаргажа эхилээ һэн.

Yниишье болонгүй бригадын стан дээрэ хүн зон олошорбо, гаргагдаһан «Дайшалхы хуудаһа» уншанад, өөһэд өөһэдынгөө ба нүхэдэйнгөө хэһэн ажалай дүнгүүдые показателиин доска дээрэ хаража, һонирхон хөөрэлдэнэ. Энэ үдэр трактористнууд нүхэд Курдюков, Богатырев, Венедиктов гэгшэд халаанайнгаа нормые 150—160 процент дүүргэһэн байба. Тиихэдэ тракторист нүхэр Панфилов нормоёо 100 процент дүүргээ. Гансал нэгэ хүн халаанайнгаа даалгабариие дүүргэжэ шадаагүй һэн.

—Зай, нүхэдүүд! Мүнөөдэртөө хэр зэргэ ажаллаһанаа показателиин доска дээрэ хараба гээшэ бэзэт. Энэ үдэрэйнгөө дүнгүүдые, мүн үглөөдэртөө юу хэхэ байһанаа хэлсээбди. Һуури һуурияа олоод һуугты,—гэжэ бригадир нүхэр Пташкин эндэ суглараршадта хандаба.

Хүн зон абяа шэмээгүй боложо бодолгото болон байтараа үдэртөө хэһэн ажалаа хэлсэн, дутуу дундануудаа элирүүлжэ, саашадаа хэхэ ажал тухай эдэбхитэйгээр хэлсэжэ оробо. Мүн бригадын улаан тугхаиие нүхэр Богатыревой жолоододог тракторай радиаторта хадхаха гэжэ тогтообо.

Yйлэдбэриин зүблөөнэй дүүрэхэдэ нүхэр Пташкин механизаторнуудтаа иигэжэ хэлээ һэн.

—Нүхэдүүд! Саашадаа манай түрүү механизаторнууд нүхэд Богатырев, Курдюков, Венедиктов гэгшэдэй жэшээгээр ажаллахые уряалнаб. Хабарай тарилгые, плангаяа кукуруза тарилгые агротехническэ эрхим болзор соо дүүргэхэ уялга абаябди. Бригадирай энэ хэлэһэниие эндэ сугларагшад нэгэн дуугаар зүбшөөжэ, ажалайнгаа амжалтануудые улам арьбадхахаар шиидээ һэн.

* * *

Эндэхи бригадын гэшүүд МТС-эй механизаторнуудай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлнэ. Майн 6-да эртын культурануудые тариха түсэбөө сүм дүүргээд, мүнөө кукурузаяа тарижа эхилхэнь.

Б. Ширеторов,
манай корреспондент.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошиловто ГДР-эй президент Вильгельм Пик телеграмма эльгээбэ

БЕРЛИН, майн 8. (ТАСС). АДН агентство иигэжэ дамжуулна:

Германска Демократическа Республикын президент Вильгельм Пик хадаа гитлеровскэ дарлалтаһаа Германиин сүлөөлэгдэһөөр 10 жэлэй ой гүйсэһэнтэй дашарамдуулан СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошиловто доро дурсагдаһан телеграмма эльгээгээ.

«Хүндэтэ нүхэр Ворошилов!»

Фашизмһаа германска арадые Гитлериг Советскэ Армиин сүлөөлһөөр 10 жэлэй ойтой дашарамдуулан хүндэтэ нүхэр Ворошилов ,Танда, советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ ба советскэ агуу ехэ арадта баясхалантайгаар ба гүнзэгы ехээр хүндэлэн амаршалга хүргэхые би бүхы зүрхэнһөө хүсэнэб.

Фашистска богоолшолгоһоо немецкэ арадые өөрынгөө шэн зоригто ба эрэлхэг ябуулгануудаараа сүлөөлһэн алдарта Советскэ Армиие ба Советскэ Союзай арадуудые Германска Демократическа Республикын хүн зон, бүхы түрүү ба эб найрамдалда дуратай немецүүд хани ёһоной мэдэрэлтэйгээр энэ үдэр ехээр сэгнэн хүндэлнэ. Германие дэлхэйн шэнэ дайнай гуламта хэзээдэшье болгуулхагүйбди гэжэ тэдэнэр тангаригаа үгэнэ. Германска арадай дура зоригые зүрин парижска хэлсээнүүдые эсэслэн баталаад, эб найрамдалда дуратай арадуудта эсэргүү уршагта шэнэ дайнда немецкэ залуушуулые хэрэглэхэ гэжэ бэлэдхэлнүүдые хэжэ байгаа баруун германска политигүүдэй һанаашалгануудта эсэргүүсэн Германска Демократическа Республикын бүхы патриотическа ба эб найрамдалда дуратай хүсэнүүд шууд сэхээр тэмсэжэ байна.

Баруун Германиин хүн зоной олонхид Аденауэрэй правительствын сэрэгэй уршагта түсэбүүдые шууд буруушааха зуураа, Германие эбэй ёһоор нэгэдүүлхын түлөө бүри эдэбхитэй тэмсэл хэжэ эхилээ. Немецкэ арадта эб найрамдал ба нэгэдэмэл, демократическа Германи хэрэгтэй, тэрээндэ үнөөгөө абахые эрмэлзэгдэг германска милитаризм хэрэггүй. Нэгэдэмэл, демократическа, эб найрамдалда дуратай Германие байгуулхын түлөө тэмсэл хэхэдэ гансааданги бэшэбди гэжэ немецкэ арад мэдэнэ. Агуу ехэ Советскэ Союзтай байгуулагдаһан эбдэршэгүй хани барисаан немецкэ арадай тэмсэлдэ сэгнэшэгүй туһаламжа боложо үгэнэ. Германска асуудалаар 1955 оной январиин 15-да Советскэ правительствын хэлэн шухала мэдүүлгэ, тэрэшэлэн Советскэ Союзай ба Германиин хоорондохи дайнай байдалые болюулха тухай Советскэ Социалистическэ Республиканудай Союзай Верховно Советэй Президиумэй 1955 оной январиин 25-най Указ ехэ баяртайгаар ба һайшаалтайгаар угтагдаһан байна. Советскэ арадай хани ёһоной хандалгын ба этигэн найдалгын элэ шэнэ гэршэнүүд Баруун Германие дахяад зэбсэглэлгэдэ эсэргүү ябуулганууда шангадхалгадань немецкэ бүхы арадые шэнээр зоригжуулна. Бидэндэ тон ехэ туһаламжа үзүүлһэнэйтнай түлөө Германска арадай эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй зүгһөө хүндэтэ нүхэр Ворошилов, Танда, бүхы советскэ арадта гүнзэгы баясхалан хүргэхые зүбшөөгыт. Нэгэдэмэл, эб найрамдалда дуратай, демократическа Германиин түлөө үнэн зүб тэмсэлдэ германска арадай һуларуулангүй үргэлжэлүүлхэ байһан тухай найдуулга хүлеэн абыт.

Берлин, 1955 оной майн 8.
Вильгельм ПИК—Германска Демократическа Республикын президент».

Фашистска эзэмдэлгэһээ Чехословакиин сүлөөлэгдэһөөр 10 жэлэй ой

Прагада баярай заседани болоо

ПРАГА, майн 8. (ТАСС). Чехословакиие Советскэ Армиин сүлөөлһөөр 10 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдан мүнөөдэр Пражска кремль соо Чехословакиин коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй, правительствын ба национальна фронтын Центральна комитедэй баярай заседани болоо.

Үйлэдбэриин түрүүшүүл, наукын, культурын ба искусствын элитэ ехэ ажал-ябуулагшад, Клемент Готвальдын нэрэмжэтэ Гүрэнэй шангай лауреадууд, Чехословацка Армиин офицернүүд ба генералнууд, ороной бүхы заха булангуудһаа ерэһэн хүдэлмэришэд ба таряашадай делегацинууд, арадай-демократическа гүрэнүүдэй дипломатическа түлөөлэгшэд һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэһэн Испанска зал соо сугларaa.

Республикын президент А. Запотоцкий, премьер-министр В. Широкий, КПЧ-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь А. Новотный гэгшэдэй, КПЧ-гэй ЦК-гэй политбюрогой гэшүүдэй, национальна фронтын хүтэлбэрилэгшэдэй заседаниин президиумдэ ерэжэ һуухадань сугларагшад нэрьемэ удаан альга ташалгаар угтаа.

СССР-эй Министрнүүдэй Советэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, КПСС-эй Центральна Комитедэй Президиумэй гэшүүн Л. М. Кагановичэ түрүүтэй Советскэ правительственна делегациин гэшүүд, мүн арадай демократиин оронуудай правительственна делегацинуудай гэшүүд президиумдэ һуулсана.

Агуу ехэ советскэ Союзай хүндэлэлдэ, Чехословакиин ба СССР-эй арадуудай хэтэ мүнхын эбдэршэгүй хани барисаанай хүндэлэлдэ зорюулагдаһан нэрьемэ оваци болоно.

Чехословакиин ба Советскэ Союзай Гүрэнэй Гимнүүдэй аялга зэдэлнэ.

Баярай заседаниие А. Новотный нээгээ. Мүнөөдэрэй һайндэрлэлгэдэ ерэһэн хани гүрэнүүдэй правительственна делегацинуудые тэрэ халуунаар амаршалаа.

«Чехословакиие Советскэ Армиин сүлөөлһөөр арбан жэлэй ой—арадай-демократическа Чехословакиие байгуулгын арбан жэлэй ой» гэһэн элидхэл премьер-министр Вильям Широкий хэһэн байна.

Советскэ правительственна делегациие толгойлогшо Л. М. Кагановичын хэлэһэн үгые баярай заседанида хабаадагшад ехэ анхаралтайгаар шагнаа.

Хитадай Арадай Республикын, Польшын, Германска Демократическа Республикын, Венгриин, Румыниин, Болгариин, Албаниин, Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын, Монгол Арадай Республикын, Вьетнамай Демократическа Республикын правительственна делегацинуудай гэшүүд амаршалгын үгэнүүдые мүн лэ хэлэһэн байна.

СССР-эй Верховно Советтэ, СССР-эй Министрнүүдэй Советтэ ба Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедтэ эльгээхэ амаршалгын бэшэгые баярай заседанида хабаадагшад түгэсхэлдөө ехэ дэбжэлтэтэйгээр баталан абаа.

Баруун гүрэнүүдэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй хэлсээнүүд Парижда боложо байна

ПАРИЖ, майн 9. (ТАСС). Баруун гүрэнүүдэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй хэлсээнүүд Парижда үргэлжэлүүлэгдэһээр. Австрийска асуудалаар үсэгэлдэр французска гадаадын хэрэгүүдэй министерстводэ Даллес, Пиней ба Макмиллан гэгшэдэй хоорондо хэлсээнүүд болоо. Энэ асуудалые хаража үзэһэнэйнь һүүлээр, 17 часта гурбан министрнүүдтэй Аденауэр хэлсээ хэһэн байна.

Франс Пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, германска асуудалые ба Советскэ Союзтай хэлсээнүүдые хэхэ тухай асуудалые баруун оронуудай эдэ дүрбэн түлөөлэгшэд хаража үзэхэ байна. Эдэ асуудалнууд гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүбшэхын урда тээ Лондондо баруун гурбан гүрэнэй экспертнүүдээр хаража үзэгдэһэн байха юм.

СССР-тэй хэлсээнүүдые хаана, ямар газарта, хайшан гэжэ үнгэргэхэ тушаа баруун гурбан гүрэнэй министрнүүдэй хоорондо һаналаа нэгэдэлгэ туйлагдаагүй гэжэ Франс Пресс агентство тоолоно.

Хойто-атлантическа блогто Баруун Германи нэгэдэн оробо

ВАШИНГТОН, майн 7. (ТАСС). Хойто-атлантическа договорто оролсохоор Баруун Германиин правительствын зүбшөөжэ байһан тухай документые Баруун Германиһаа США-да байдаг посол Крекелер США-гэй правительстводa үсэгэлдэр дамжуулан үгөө. Хойто-атлантическа блогто хамжан оролсохо тухай договорто хабаадагшадай бултанайнь зүгһөө Холбоото Штадуудай эльгээһэн уряада харюу болгон энэ документ дамжуулагдаһан байна. Энэ уряал парижска хэлсээнүүдтэ зохилдуулан хэгдэһэн байгаа. Тиигэжэ, Баруун Германи хадаа Хойто-атлантическа блогто ёһотойл хабаадалсагшань болобо.

Фашизмһаа Германиин сүлөөлэгдэһөөр 10 жэлэй ойдо зорюулагдаһан олон зоной хабаадалгатай митинг Берлиндэ болоо

БЕРЛИН, майн 8. (ТАСС). Фашизмһаа Германиин сүлөөлэгдэһөөр арбан жэлэй ойдо зорюулагдаһан ажалшадай митинг Берлиндэ Маркс—Энгельсын талмай дээрэ мүнөөдэр болоо.

Германска Демократическа Республикын президент Вильгельм Пик, Германска Демократическа Республикын Арадай палатын президиумэй гэшүүд, Арадай палатын түрүүлэгшын уялгые дүүргэгшэ Д. Матерн түрүүтэй, правительствын гэшүүд премьер-министр Отто Гротеволь түрүүтэй, Германиин нэгэдэмэл Социалистическэ партиин Центральна Комитедэй политбюрогой гэшүүд Центральна Комитедэй нэгэдэхи Секретарь В. Ульбрихт түрүүтэйгээр главна трибуна дээрэ гарана .

Фашизмһаа Германиин сүлөөлэгдэһөөр арбан жэлэй ойе һайндэрлэлгэдэ ерэһэн хүндэтэ айлшад—Советскэ правительственна делегациин, арадай демократическа оронуудай правительственна делегацинуудай, капиталистическэ оронуудай Коммунистическэ ба хүдэлмэришэнэй партинуудай делегацинуудай гэшүүдэй трибуна дээрэ гарахадань сугларагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаа.

Демократическа Германиин национальна фронтын Национальна Советэй түрүүлэгшэ профессор Э. Корренс митингые нээгээ. Удаань Германиин нэгэдэмэл Социалистическэ партиин Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь Вальтер Ульбрихт үгэ хэлээ.

Вальтер Ульбрихтын хэлэһэн үгэ

Гитлеровскэ фашизмые советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй илаһан агуу ехэ илалтын үдэрэй арбан жэлэй ойе Германиин эб найрамдалда дуратай ба демократическа хүсэнүүд мүнөөдэр һайндэрлэжэ байна гэжэ В. Ульбрихт хэлээ. Нацизмые усадхажа, Германие сүлөөлһэн ба тиигэжэ европейскэ соёл болбосоролые абарһан Советскэ Союзай арадуудта эб найрамдалда дуратай бүхы хүнүүд гүнзэгы ехэ баясхалантай байна.

Тэрэшэлэн амгалан демократическа ёһоор хүгжэхэ хэрэгтэмнай бидэндэ ахадүүгэй туһаламжа үзүүлдэгэйнь түлөө Советскэ Союзай Коммунистическэ партида ба советскэ арадта бидэнэр баясхалан хүргэнэбди.

Германска Демократическа Республикын—Германиин түүхэдэ хүдэлмэришэд ба таряашадай түрүүшын гүрэнэй байгуулагдаһан тухай тогтохо зуураа, В. Ульбрихт хадаа Германска Демократическа Республикын эб найрамдалда дуратай политика ябуулдаг байһые онсо тэмдэглээ, мүн амгалан ба демократическа хүгжэлтын замда Республикын ажалшадай туйлаһан ехэ амжалтануудые тэмдэглээ.

Баруун Германида тохёолдоод байһан байдал тухай тогтохо зуураа, арадта харша, нацадаа харша, политикые эндэхи милитаристнууд ба монополистнууд ябуулна гэжэ В. Ульбрихт онсо тэмдэглээ. Парижска сэрэгэй хэлсээнүүдые эсэслэн баталалга немецкэ арадай интересүүдтэ, Германие эбэй ёһоор нэгэдүүлхэ гэһэн эб найрамдалда дуратай бүхы немецүүдэй эрмэлзэлгэдэ оройдоошье таараалдахагүй байна гэжэ тэрэ хэлээ.

Германиин нэгэдэлгэдэ һаад түбэг татаха байһан парижска хэлсээнүүдые бэелүүлгэдэ эсэргүүсэн, единэ, демократическа, эб найрамдалда дуратай ба бэеэ даанхай германска гүрэниие байгуулхын түлөө шууд шанга тэмсэл хэхэ шухала байһан тухай Ульбрихт онсо тэмдэглээ. Энэ үнэн зүб тэмсэлдээ немецкэ арад хадаа эб найрамдалда дуратай бүхы арадуудай зүгһөө талархал ба дэмжэлгэ хүлеэдэг байна.

Немецкэ арадай дайсадай ямаршье аашануудһаа Республикынгаа амгалан туйлалтануудые хамгаалхаар Германска Демократическа Республикын ажалшад хүсэд шиидэнги байна гэжэ Вальтер Ульбрихт үгынгөө түгэсхэлдэ тэмдэглээ.

Удаань советскэ правительственна делегациие хүтэлбэрилэгшэ СССР-эй Министрнүүдэй Советэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, КПСС-эй Центральна Комитедэй президиумэй гэшүүн М. Г. Первухин үгэ хэлээ.

М. Г. Первухинай хэлэһэн үгэ

Хүндэтэ нүхэд ба ханинар!

Энэ сэдьхэл хүдэлгэмэ митингдэ хабаадагшад — таанадта, таанадаар дамжуулан германска бүхы арадта Советскэ Союзай арадуудай зүгһөө үнэн ахадүүгэй зүрхэнэй амаршалга хүргэхые зүбшөөрыт. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Фашизмые илаһан түүхэтэ илалта демократическа Германиин бата бэхи үндэһэ һуури табиха арга боломжо немецкэ бэлигтэй ба эб найрамдалда дуратай арадта олгоһон байна.

Эб найрамдалай, демократиин ба социализмын лагериин сүлөөтэ арадуудай бүлэ дотор мүнөө Германска Демократическа Республика бата ба эзэлхэ ёһотойл һууриия эзэлжэ байна.

Өөһэдынгөө үнэн ханинарай тоодо Германска Демократическа Республикын ажалшадай оролсодог байһанда советскэ арад ехээр баясана. Энэ республикые байгуулга Европын түүхэдэ эрид хубилалта болоһон байгаа. **(Альга ташалга).**

Монополистическэ капиталай эзэмдэлгые ба юнкерско-помещигүүдэй газарай үмсые хэтэдэнь усадхаад, Германска Демократическа Республикын ажалшад гүрэнэй ба ниитын шэнэ байгуулалта тогтоогоо, арадай засаг түрэ байгуулаа, тэрэнь сүлөөтэ ба золтой жаргалтай ажабайдал зохёон байгуулха хизаарлагдашагүй ехэ арга боломжонуудые хангажа үгөө. Германска Демократическа Республикые байгуулгада ба бэхижүүлгэдэ нэгэдэмэл Социалистическэ парти хүтэлбэрилхы үүргэ дүүргэнэ. Тэрэ хадаа демократическа Германиин Национальна фронтдо арадай бүхы түрүү хүсэнүүдые нэгэдүүлэн жагсаана.

Фашизмһаа сүлөөлэгдэһөөр арбан жэлэй ойе Германска Демократическа Республикын ажалшад өөрынгөө правительствын хүтэлбэрээр политическэ, экономическа ба культурна байгуулалтадаа гайхамшагта амжалтануудые туйлажа үгтаба. Гэбэшье, Баруун Германида онсо тусгаар байдалай тохёолдоод байһан үедэ сүлөөрэлгын үдэрые һайндэрлэлгэ тэмдэглэгдэжэ байна.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүүрэһээр 10 жэлэй ойе Баруун Германиин милитаристска бүлэгүүд өөрынхеэрээ «тэмдэглээ». Парижска хэлсээнүүд тэндэ хүсэндэ оруулагдаһаар гурбан үдэр үнгэрбэ. Энэ хадаа Баруун Германие хэдэн олон удаан жэлэй турша соо хариин гүрэнүүдэй дарлалтада оруулхаһаа гадна, германска милитаристнуудай зүгһөө эзэрхэг түримхэй шэнэ дайнда бэлэдхэхэ зам нээжэ үгэнэ. Баруун Германиин милитаристнууд хадаа өөһэдынгөө эзэрхэг түримхэй түсэбүүдые бэелүүлхын лэ тулада Германиин нэгэдэлые хэрэгсээнгүй, немецкэ арадай национальна интересүүдтэ урбана гээшэ .

Европодо эб найрамдалые ба аюулгүй байдалые хангаха ябадалда шухала үүргэ дүүргэжэ шадаха нэгэдэмэл, бэеэ даанхай, эб найрамдалда дуратай Германиин европейскэ оронуудай дунда оршохыень советскэ арад немецкэ арад шэнгеэр хүсэдэг байна.

Тиимэ демократическа гүрэниие байгуулха хэрэг илахал байха гэжэ бидэнэр этигэнэбди. Тэрэнэй түлөө Германска Демократическа Республикын ажалшад ба Баруун Германиин түрүү хүсэнүүд тэмсэжэ байна.

Германска Демократическа Республика хадаа германска арадай шухала интересүүдые үнэхөөрөөл харуулан сахигша гэжэ бүхы үнэн сэхэ немецүүдтэ үдэр ерэхэ тудам бүри эли тодо боложо байна.

Танай хүдэлмэридэ, германска бүхы арадта үнэтэ хэрэгэй түлөө, Германска Демократическа Республикые бэхижүүлхэ хэрэгэй түлөө, советскэ ба германска арадуудай хоорондохи хани барисаае бэхижүүлхэ хэрэгэй түлөө тэмсэлдэтнай нүхэдүүд, таанадта шэнэ амжалтануудые советскэ правительственна делегациин зүгһөө хүсэнэб! **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Германска Демократическа Республикын президент нүхэр Вильгельм Пик мандаха болтогой! **(Нэрьемэ удаан альга ташалга).**

Германска Демократическа Республикын правительство мандаха болтогой! **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Германска Демократическа Республикын хүдэлмэришэд, таряашад, интеллигенци ба бүхы ажалшад мандаха болтогой! **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Советскэ ба немецкэ арадуудай хоорондохи эбдэршэгүй хани барисаан бэхижэн мандажа байг лэ! **(Нэрьемэ удаан альга ташалга).**

Польско Арадай Республикын правительственна делегациие толгойлогшо Министрнүүдэй Советэй түрүүлэгшын орлогшо Станислав Лапот, Чехословацка Республикын правительственна делегациие толгойлогшо премьер-министрын орлогшо Вацлав Шкода гэгшэд митинг дээрэ мүн лэ үгэ хэлээ.

Эдир моделистнүүдэй выставкэ

«Городой һургуулинуудай хүүгэдэй техническэ творчествын выставкэ» гэһэн гаршаг Улан-Удын Пионернүүдэй ордоной үүдэн дээрэ элеэр харагдана.

Выставкэдэ городой һургуулинуудай пионернүүдэй уран гараар бүтээгдэһэн элдэб моделнүүд, зэр зэмсэгүүд таатай зохидоор табигданхай.

Эдир авиамоделистнүүдэй таһаг олониие һонирхуулна. Тэндэ столнууд дээрэ жэрылдэн байһан элдэб самолёдуудай модельнүүд ёһотой аэродром һануулна. 8-дахи һургуулиин 8-дахи классай һурагша Миша Найдановай хэһэн «Ниидэдэг дали» гэжэ бензиновэ мотортой модель, 2-дохи һургуулиин 7-дохи классай һурагша Геннадий Шафировай фюзеляжна самолёдой модельнүүд харагшадай анхаралые ехээр татана.

Нүгөөдэ таһагтань ороходо уһан замай порт гээшэ гү гэжэ һанагдахаар. Хүхэ, ногоон шэрээр шэрдэгдэһэн парусна яхта, шверботонууд, бронекатернууд, уһан доогуур ябадаг онгоснууд гэхэ мэтэ олон янзын, һүүлэй үеын техникын модельнүүд табяатай.

Эдир моделистнүүдэй творческо хүдэлмэридэ Улан-Удын заһабарилгын заводой коллектив ехэ туһа хүргэдэг байна. Һурагшад тэндэ ошожо, баржа, катернуудай түхэлгэтэй, тэдэнэй орёо оньһон байгуулгатай танилсадаг юм. 1-дэхи, 29-дэхи һургуулинуудай моделистнүүд Анатолий Романов, Миша Орлов, Анатолий Левантуев гэгшэд уһан доогуур ябадаг онгосын ба «П» классай яхтын модельнүүдые уралан дархалһан байна. Тэдэнэй хэһэн модельнүүд эрхим сэгнэлтэдэ хүртөө.

Бүри саадахи комнато соо хүүгэд илангаяа олон. Радиодо дурладаг эдиршүүлэй модельнүүд харуулагдана. 1-дэхи һургуулиин 6-дахи классай һурагша Алексей Крюковэй хэһэн дуугардаг радиоприёмник эдир харагшадай дурыень татана. Мүн тэрэнэй хэһэн карманна радиоприёмник олондо һайшаагдаба. Тиихэдэ тус һургуулиин һурагша, Алешын аха — Володя Крюковэй уран һайнаар хэһэн хэмжүүрэй прибор, һэлгэдэг катушкатай «КВ/УКВ» гэжэ богони волнада дамжуулга хэдэг радиоприёмник мүн харагшадые ехэтэ һонирхуулба.

Модошо эдир дархашуулай кружогойхидой уралан хэһэн зүйлнүүд—гэр дотор хэрэглэгдэхэ элдэб зэмсэгүүд үлгөөтэй байна. Энэ таһагай нэгэ буланда рассадануудые ургуулха горшоогхонуудые хэдэг станок табяатай. Тэрэниие 8-дахи һургуулиин 7-дохи классай һурагша Анатолий Булыгин хээ.

Энэ выставкэдэ һургуулиин һурагшад 1500 гаран экспонадууд, модельнүүдые асарһан байна. Тиихэдэ һургуулинуудай дундаһаа 65 ба 68-дахи дунда һургуулинуудай кружогойхид һайн сэгнэлтэ абаа. Мүн тэрэшэлэн 4-дэхи эхин һургуулиин 2-дохи классай һурагшад дүй дүршэл ехэтэй багша Елена Павловна Порохня гэгшын хүтэлбэри доро һонин, һайн зурагуудые олоор зуража асараа.

Выставкэдэ һайн экспонадууд, модельнүүдые хэжэ табиһан һурагшадта Улан-Удын горОНО-гэй, мүн ВЛКСМ-эй городской комитедэй грамотанууд болон үнэтэ шангууд үгтэһэн байна.

Намартаа болохо республиканска хүүгэдэй техническэ творчествын выставкэдэ бүри һайн, һайхан модель, экспонадуудые олоор хэжэ асархын тула зундаа эдир мэргэжэлтэд ехэхэн хүдэлмэри хэхэ юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Алексей Крюков өөрынгөө бүтээһэн радиоприёмнигой хүдэлмэриие шалгажа байна. 2. Анатолий Булыгинай бүтээһэн, рассада ургуулха горшоогхонуудые хэдэг станогые һурагшад хаража байна. 3. Авиамоделистнүүдэй таһаг соо.

Текстнь **Б. Цыремпиловэй**, фотонь **А. Мантаевай.**

Х р о н и к о

СССР-эй Верховно Советэй Президиум хадаа СССР-һээ Польско Арадай Республикада байха Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посолоор нүхэр **Пономаренко** Пантелеймон Кондрат[ь]чые томилоо.

Редакторай ор[логшо]
О. Г. ГОМБО[...]

МҮНӨӨДЭР КИНОТЕАТРТА

«ЭРДЭМ» кинотеатртa—**«Михайло Ломоносов»** (10 ч. 30 м., 14 ч. 30 м. ба 20 ч. 30 м.), **«Пятеро с улицы Барской»** (12 ч. 30 м., 16 ч. 30 м. ба 22 ч. 30 м.), **«...туан и Антуанетта»** (18 ч. 30 м.).

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря —27-37, партийной жизни, сельского хозяйства— 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем — 24-74. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00451. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР. Зак. № 27[...]